

Izhaja ob 4. zjutraj.
Stane mesečno Din 25.—; za ino-
zemstvo Din 40.— neobvezno.
Oglasi po tarifu.
Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/L. — Telefon št. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Knafljovi ul. št. 5/L. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 36.
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem ček. zaviodu: Ljub-
ljana št. 11.842. — Praha číslo 78.180.
Wien Nr. 105.241.

Prihodnja številka «Jutra» iz-
ide radi današnjega praznika v
torek zjutraj.

Ljubljana, 14. avgusta.

Aristide Briand se je vrnil iz Lon-
dona. Njegov obraz je bil vesel in raz-
igran, ko so ga obstopili novinarji.
Briand je s svojo potjo zadovoljen. V
par dneh je dočela opravil, kar je začel
hotel doseči. Angleški zunanji mi-
nister je pristal malone na vse stavke
besedila, kakršnega misli Quai d'Orsay
poslati nemškemu zunanjemu ministru
dr. Stresemannu kot odgovor na nje-
govo noto od 20. julija letošnjega leta.
«Journal des Débats», ki navadno ni
slabo orienriran v vprašanjih zunanje
politike, pa nas svari pred pretiranim
optimizmom. Opozarja na znano Briand-
ovo spremnost v sestavi kompromisnih
formul in na komuniké Havasove agen-
cije, ki priznava, da je Briandov načrt
odgovora v naprej upošteval vse an-
gleške ugovore. «Journal des Débats»
meni, da je Briand dal napisal minimum
tega, kar je sprejemljivo za Francijo in
maksimum onega, kar se more pričaku-
vati od Velike Britanije. Predlagal je
le tisto, kar je mogoče upravičeno upati,
da bo Chamberlain brez večje debate
sprejel.

Zato sta se tudi oba zunanja ministra
tako hitro sporazumela. V par dneh se
priboji francoski odgovor Belgiji, Italiji,
Japonski, Poljski in Češkoslovaški.
Najkar se izroči dr. Stresemannu. Noto
ne bo dolgovozna. Na kratko bo ugotov-
ila nekaj francoskih pripomb. Opomni-
la bo Nemčijo, da ne more biti govo-
ro o tem, da bi dobila ona druge pogo-
le za vstop v Zvezo narodov, kot vse
druge države sveta. Člen 16. konvenan-
ta mora tudi zanj veljati, dokler Zve-
za sama ne določi o tem drugače. Noto
izraža mnenje, da je sedaj končana
doba pismenih razgovorov in predlaga
sklepanje konferenc, kjer se naj dose-
dani rezultati ustmeno ugotove in se-
stavijo besedilo za garancijski pakt.

Berlinska poročila se izkazuje proti
sklepanju sestanka zunanjih ministrov
in navedajo za veliko meddržavno kon-
ferenco, ki se je naj poleg Anglije, Fran-
cije in Belgije udeležita Italija in s po-
sebnim opazovalcem tudi severoameri-
ške Zedinjene države. Nemčija je paš
mami naklonjena ozkemu sestanku od-
govornih čimteljev za zunanje zadeve,
kjer se razgovori morajo držati teme in
so široki manevri izključeni, kot pa ši-
ri mednarodni konferenci, kjer se dajo
spraviti na tapet stvari, ki zasegajo
globoko v vsa aktualna svetovna vpra-
šanja. Nemška diplomacija ne mara
renskega garancijskega pakta, če ne
doseže koncesij v vprašanju izjemne-
be poljskih mej in glede priključitve
Avstrije nemški «republikli».

Francija ima tudi svoje stališče, od
katerega ji je težko odnehati. «Temps»,
ki ima z Briandom dobre zveze, piše o
tem: «Naši angleški prijatelji morajo
razumeti, da mora pakt očajati one ga-
rancije, ki nam jih še daje versajska po-
govorja. Če bi na dejansko pomenil okri-
tnitev te pogodbe, bi se s tem nele-
ževalo ono, kar nam je prinesla
umaza naših vojakov, marveč bi se s
tem izkazele nove nevarnosti za evro-
pejski mir.»

Francija ne bo mogla v nobenem slu-
čaju odnesti od neomejene pravice
intervencije, če zagrozi Poljski ali Če-
škoslovaški nogin. Ti dve državi sta
avno tako vzhodna fronta Francije, kot
je po ugotovitvi angleških vojaških
trokovnikov Ren in ne morda kanal
a Manche zapadna obrambna fronta
celotne Britanije.

Ali ima Francija pravico prisiljati na
množ Poljski in Češkoslovaški in v
aterem slučaju in na kateri proceduri,
za sklep zapadnega garancijskega
akta ravno take bistvene važnosti, kot
zagotovitev, kdaj mora Anglija zaščiti
Francijo.
Tudi je, da se je to vprašanje že na-
lo v Londonu in da pride v nadaljnih
razgovorih v Ženevi do popolne sklad-
nosti. Brez tega ne more biti zapad-
nega garancijskega pakta in zagotovlje-
nja miru v Evropi.

Katere industrije imajo znižano tovornino za tuji premog

Beograd, 14. avgusta. d. Na vpraša-
je s strani industrijskih krogov, kate-
re tvornice imajo pravico do uvažanja
tuzemskega premoaga po znižanih to-
vorninskih tarifah, je izjavila General-
na rudarska direkcija, da veljajo zniž-
ne tovarinske postavke po sporazumni
odločitvi prometnega ministra ter mi-
nistrice za šume in rudnike samo za do-
voz tuzemskega premoaga plinarnam, tvor-
nicam kemijskih proizvodov in livar-
nam. Te industrije pa se morejo poslu-
ževati znižanih tovarninskih postavk
samo, ako dokažejo, da tvorijo inozem-
ski premog del sirovin, brez katerih ne
morejo izdelovati gotovih produktov.

Proslava tisočletnice hrvatskega kraljestva

Pričela se je včeraj ter se danes in jutri nadaljuje. Program sve-
čanosti. Udeležba kralja in vlade. Proslava ima samohrvatski
značaj ter nanjo niso pozvani niti Srbi niti Slovenci

Zagreb, 14. avgusta. n. Jutri in po-
utritšnjem se vrši glavna proslava tisoč-
letnice hrvatskega kraljestva z velikim
zletom separatističnega «Hrvatskega
Sokola». Proslava je bila prvotno pro-
jektirana kot demonstracija za hrvatsko
separatistično idejo ter proti edin-
stveni državi. Zato so aranžerji odklo-
nili sodelovanje Slovencev in Srbov.
Mestni svet zagrebski je zavrgel pred-
log, da se povabita Beograd in Ljubljana
na ter druga jugoslovenska mesta in
prezrlo se je tudi vlado.

Medtem je nastopila sprememba v
političnem položaju in v zadnjem tren-
utku se skuša dati proslavi drugačen
značaj. Vlada je votala 500.000 Din
podpore Hrvatskemu Sokolu, sklenila
se oficijelno udeležiti zleta in jutri do-
spe na javno telovadbo Hrvatskega So-
kola tudi kralj Aleksander. Razen ame-
rikanskih Sokolov ne bo zunanjih gos-
tov, zlasti ne slovenskih. Zastopana bo
le ukrajinska telovadna organizacija
«Sič», bolgarske telovadne organizacije,
s katerimi je bil Hrvatski Sokol v
zvezi, da se v čim večjem številu ude-
leže prireditve, niso dobile vizuma.

Danes je zagrebski župan izdal pro-
glas, v katerem naznanja, da se zleta
udeležijo tudi kralj ter poziva meščan-
stvo, da vladarja kar naidostojnejše
sprejme. Tekom popoldneva so pričeli
prihajati posebni vlaki s posameznimi
sokolskimi društvi iz pokrajine in v me-
stu je zavladalo živahno vrvenje. Ulice
so v zastavah, vendar ni skoraj nikjer
videti državnih trobojnic.

Nocoj se vrši v prostorih zagrebske-

ga velesojna velik komerc. ulice pa so
lepo razsvetljene. Zlasti žarijo mestna
nospolpa ter razne banke in hoteli v svi-
tu tisočeri žarnic.

Jutri dopoldne ob 10. uri se vrši slo-
vesna povorka hrvatskega Sokolstva,
katere se baje udeleži 15.000 Sokolov.
Iz okolice pride na tisoče seljakov v
narodnih nošah.

Popoldne ob pol 4. uri pride kralj, ki
se potem spremlja od hrvatske sokol-
ske konjenice, v kateri se nahaja mno-
go bivših avstrijskih oficirjev, pada na
sokolsko vežbališče, kjer ob 4. uri pri-
čne javna telovadba. Ob 21. zvečer se
vrši na magistratu velik rout, istočasno
pa na «sajmištu» velika ljudska veselica.
Mesto bo zvečer silajno razsvet-
ljeno.

V nedeljo se pada Sokolstvo v Mak-
simir, kjer bo postavljen «griček hrvat-
ske zemlje» v spomin na tisočletnico.
V to svrho je prinesel vsak izmed So-
kolov nekaj zemlje iz domačega kraja
v Zagreb.

V radičevskih krogih se zatrjuje, da
bo jutri proglašena amnestija vseh vo-
jakov, ki so svojčas zapeljani od Radi-
čevih agitatorjev dezertirali iz vojske
ali se sicer pregrešili proti vojaški dis-
ciplini.

Ko je nocoj na Zrinjevcu šetala tisoč-
glava množica, se je Stjepan Radić v
spremlstvu ministra Pavla Radića pok-
azal na balkonu Prpičeve palače («Selja-
škega doma»). Nekateri so ga aklima-
rali ter mu klicali naj govori. Toda Ra-
dić se ni oglašil.

Napoveduje se revizija ustave

Politični krogi razpravljajo o uvedbi dvodomnega sistema. Re-
vizija bi se ne tikala državnopolitičnih načel Vidovdanske usta-
ve. Kombinacije o koncentracijskem kabinetu

Beograd, 14. avgusta. p. Akoravno
se na obeh straneh današnje koalicije
zatrjuje, da je režim RR trden in da
bo zelo dolgo trajal, je vendar notorič-
no, da se zlasti v vrstah radikalne stran-
ke pojavlja velika nesigurnost in da ni-
kakor še ni dosežena enotnost nazo-
rov glede nadaljnjega razvoja. Vsi te-
žavni problemi so odloženi na jesen ter
čakajo g. Pašića, ki se vrne najbrž sre-
di septembra znatno okrepčan in osve-
žen. Prevladuje prepričanje, da bo v
oktobru prišlo do novih političnih kom-
binacij. V zvezi s tem je vzbudila pre-
cej pozornosti sinočnja vest zemljorad-
niških «Novosti», da se bo sedanja vla-
da pretvorila v koncentracijski kabinet,
ki bi imel nalogo, da izvrši revizijo
ustave v nekaterih točkah, ki pa ne
tanzirajo načela narodnega in državne-
ga edinstva.

Po informacijah Vašega dopisnika v
podučenih radikalnih krogih ni izklju-
čeno, da bi mogla že prav kmalu biti po-
stavljena na dnevni red revizija ustave.

Vprašanje bolgarskih reparacij

Beograd, 14. avgusta. r. Včeraj se je
vršila konferenca ministrov, ki se je ba-
vila z vprašanjem odškodnine, katero
ima dobiti naša država od Bolgarske.
Prisostvovali so konferenci minister zu-
nanjih poslov dr. Ninčić, minister za
kmetijstvo in vode Krsta Miletić, mi-
nister socialne politike Milan Simonović
in minister za izenačenje zakonov dr.
Srskić.

Po konvenciji z Bolgarsko mora ta iz-
plačati naši državi 300 milijonov levov
za rekvizicije, ki so jih izvršila bolgar-
ska oblastva na ozemlju predvojne Sr-
bije. Z drugo konvencijo se je nasprot-
no naša država obvezala Bolgarski, da
bo poravnala škodo, izvirajočo od re-
kvizicij s strani naših oblastev pri bol-
garskih državljanih na našem ozem-
lju.

Komite ministrov je proučeval vse
priloge, ki so prispele z bolgarske strani.
Ugotovilo se je, da te priloge niso
dovolj jasne; zato se je odredila komi-
sija, ki jih bo proučila in izvršila ni-
hovo revizijo. Ta zadeva se bo uredila
na ta način, da se bo odbila vsota, ki
je potrebna za poravnano škode bolgar-
skim državljanom, od 300 milijonov, ka-
tere mora plačati Bolgarska.

IZPLAČILO REPARACIJ V JULIJU

Beograd, 14. avgust. r. Glavni agent
za reparacijska plačila je objavil bilan-
co za mesec julij t. l. Dohodki od repa-
racij so znašali 60.113.225, a izplačila
83.525.658 zlatih mark. Izplačilo na račun
Jugoslavije je znašalo 2.866.877 zla-
tih mark.

Tržaška borza

Trst, 14. avgusta a. V današnjem pro-
stem prometu so bili dtnarji po 49.55—49.70
francoski franki po 129.25—129.50, angleški
funf po 134.50—134.70, dolarji pa po 27.65—
27.75.

Ukinjenje privatnih ženskih učiteljšč

Beograd, 14. avgusta. p. V ministrstvu
prosvete se že dalj časa razpravlja
problem, kako omejiti nadprodukcijo
ženskega učiteljskega naraščaja, ki je
tako velika, da ni nobenega upanja, da
bi mogel priti do kruha. Ministrstvo se
je odločilo, da znatno omeji dostop v
učiteljšču ter bo kot prvi ukrep delo-
ma ali pa popolnoma ukinilo privatna
ženska učiteljšča. Nekatera teh učte-
ljišč bodo že letos ustavila poduk v
vseh razredih, na drugih bodo odprav-
ljeni prvi letniki in nato sukcesivno še
ostali. Na drugi strani pa vlada še ved-
no pomanikanje moških učiteljev.

Naša prva vojna ladja v grških vodah

Atene, 14. avgusta p. Dne 13. t. m. je
dospela v Pirej naša vojna ladja «Sitnica».
Komandant posadke je posetil grškega mi-
nistrskega predsednika Pangalosa in mor-
nariškega ministra admirala Hadžikirakosa.
Oba državnika sta vrnila poset komandan-
tu naše vojne ladje. Ministrski predsednik
je izjavil, da je srečen da more v grških
vodah pozdraviti prvo vojno ladjo prijatel-
ske in zavezniške kraljevine SHS. Nato so
Pangalos, Hadžikirakos in komandant «Si-
tnice» poslali brzopavni pozdrav naši vladi.

Skorajšnji odbojnik dosezanega grškega poslanika

Atene, 14. avgusta p. Grški poslanik v
Beogradu g. Zamados bo v kratkem odpo-
klican ter se najbrže vrne v ministrstvo za
zunanje stvari v Atenah.

Atentat na grškega konzula v Tripolisu

Tripolis, 14. avgusta a. Danes zjutraj je
neki grški podanik radi neklih trgovskih
sporov ustrelil grškega konzula Angerinoso.

Važnost londonskega sporazuma

Garancijski pakt ne bo vseboval nobene spremembe obstoječih
pogodb. — Izjalovljene nemškeintrige. — Določitev francosko-
nemških meja.

Pariz, 14. avgusta. a. Po včerajšnjem
ministrskem svetu, ki je trajal do pol
1. ponoči, je zunanji minister Briand
izjavil, da je prinesel iz Londona naj-
boljše vtise.

Glede glavnih smernic note, ki bo
odposlana v Nemčijo, poroča «Excelsi-
or»: 1.) Garancijski pakt ne bo smel
obsegati nikakih sprememb obstoječih
pogodb in tudi ne medzavezniškega
okupacijskega režima v Porenju. Ravno
tako ne bo smel vključevati demili-
tarizacijo levega in desnega brega Re-
na. 2.) Nemčija bo morala stopiti v
Zvezo narodov pod istimi pogoji, kakor
drugi narodi, t. j. z enakimi dolžnostmi
in enakimi pravicami. Ko bo Nemčija
postala članica Zveze narodov, bo ime-
la dovolj prilike, da predloži svoje uro-
vore in pridržke, o katerih bo sklepala
Zveza narodov. 3.) Nemčija se bo mo-
gla kot član Zveze narodov sklicevati na
čl. 19. pogodbe, ki predvideva po-
novno presojo pogodb in mednarodnih
položajev, ki bi mogli ogroziti mir; v
vsem tem pa ostane svet Zveze narod-
ov edini sodnik. 4.) Francija ohrani
vse pravice, ki jih je dobila po čl. 42,
43, 44. pogodbe in se nanašajo na demili-
tarizacijo Rena. Krašanje teh členov
s strani Nemčije bi se smatralo za čin
sovražnosti napram državam, ki bodo
podpisale pogodbo. 5.) Glede garancij,
ki jih bo dala Francija za arbitražno
pogodbo, ki jo mora Nemčija skleniti z
vzhodnimi sosedi, bo francoski odgo-
vor zavračal vse nemške ugovore, ki
gredo za tem, da so te garancije nepra-
vične in enostranske.

«Temps» piše z ozirom na varnostni
pakt, da ni nihče pričakoval, da bo v

Londonu končnoveljavno določena vse-
bina pakta, ki bi ga morala Nemčija
podpisati. Nemški nacionalci so hoteli
izkoristiti to idejo za svojo kampanjo
proti varnostnemu paktu, ker so ho-
teli dokazati, da hočeta Pariz in Lon-
don ponižati Nemčijo. V Londonu so se
vršili samo preliminarini francosko-an-
gleški razgovori. Ako bi bilo šlo za de-
finitiven sklep pakta, bi se udeležili
razgovorov tudi vlade drugih zain-
terisiranih držav.

Berlin, 14. avgusta. k. Kakor dozna-
va «Tägliche Rundschau» iz parlamen-
tarnih krogov, bo zunanji odbor parla-
menta najbrže sklican za 18. in 22. t. m.
k seji, da razpravlja o francoskem od-
govoru glede garancijskega pakta.

Pariz, 14. avgusta. k. Dne 13. julija
parafirana pogodba o določitvi nemško-
francoskih mej je bila danes popoldne
podpisana v Parizu. Pogodba vsebuje
glede preprečenja mejnih konfliktov
točne predpise. Številni člani obravna-
vajo vprašanje mostov preko Rena, ki
so po versajski pogodbi postali last
francoske države. Obmejno prebival-
stvo obeh držav bo uživalo posebne
ugodnosti. Nemški državljani, ki imajo
na francoskem ozemlju v pasu 5 km ob
meji polja in gozdove, bodo od 1. no-
vembra dalje zopet pridobili lastninske
pravice.

Düsseldorf, 14. avgusta. k. Po urad-
nem sporodilu vrhovnega poveljnika
zavezniških zasedbenih armad, ki ga je
prejel vladni predsednik, sta francoska
in belgijska vlada sklenili, izraziti
mistiščje v Düsseldorfu in Duisburgu.
Izpraznitev bo dne 25. t. m. popolnoma
končana.

Amnestija vojaških deliktov

Kazensko postopanje proti vojakom, ki so no radičevski propa-
gandi zapeljani odredili prsego ali dezertirali, bo danes ustavlje-
no, že obsojeni vojaki bodo pomiloščeni. Ministri v Zagrebu. Te-
žišče situacije na Bledu

Beograd, 14. avgusta. p. Današnji
dan je potekel v pripravah vlade za
jutrišnje slavnosti v Zagrebu. Tekom
dopolndneva so se vršili sestanki med
posameznimi ministri ter se je zlasti
opazil dolg razgovor med ministrom
vojne Trifunovićem ter ministrom prav-
de Gjurjišićem. Zvečer od 18. do 19.30
se je vršila konferenca ministrskega
sveta. Po tej konferenci se je v politi-
čnih krogih zaznalo, da bo jutri podpisan
in takoj objavljen ukaz o aboliciji ka-
zenskega postopanja proti vojakom, ki
so se pregrešili proti vojaškim disci-
plinskim predpisom, radi bega iz voja-
ške službe, radi odrekovanja prisage itd.
Ta važni akt, ki se v glavnem nanaša
na Hrvatsko in Slavonijo, naj po miš-
ljenju vlade pospeši «pomirjenje du-
hov». Ni se moglo popolnoma preveriti,
kakšnega obsega bo abolicija in od kdaj

bo veljala.

V prihodnjih dneh do polovice pri-
hodnjega tedna se bo vsa situacija in
sploh razvoj političnih dogodkov pre-
nesel v Zagreb, odnosno na Bled, ka-
mor pojde večina ministrov in politi-
kov. Na nocojšnji ministrski konferenci
se je sporazumno določilo, da bodo ju-
trišnji proslavi tisočletnice hrvatskega
kraljestva v Zagrebu prisostvovali: zu-
nanji minister dr. Ninčić, minister za
notranje stvari Maksimović, minister
za trgovino in industrijo dr. Krajač, mi-
nister za pošte in brzojav dr. Superi-
na, minister za šume in rude dr. Nikić in
minister za agrarno reformo Pavle Ra-
dić. Pojutritšnjem odpotuje na Bled vr-
šilec dolžnosti predsednika vlade mi-
nister Gjurjišić, kjer bo sprejet od kralja
v audienci, nato pa se za nekaj časa po-
da v Dobrno.

Fašistovski imperijalizem

Zmešnjave v Genovi.

Rim, 14. avgusta. l. Ministrski pred-
sednik Mussolini, ki je obenem vojni
minister, je imel na častnike bersaljer-
skega polka nagovor, v katerem je izja-
vil, da je ponosen, ker je služil v vojni
pri bersaljerjih. Nadalje je izrazil svoje
prepričanje, da bodo bersaljerji četrte
Italije še povečali svoj ponos.

Fašistovski časopisje piše, da je Mus-
solini edini italijanski vojni minister, ki
pozna železno disciplino. Mussolini je
mož, ki zastopa novi imperijalistični duh
Italije in ki širi to misel med vojake,
ki ga spoštujejo kot svojega vojaškega
cezarja.

«Impero» pravi: «Imperijalistični na-
gon našega tisočletnega plemena se je
zopet prebudil. Ta skrivnostna sila mo-
re tudi brez vojne zmagoslavno odlo-
čevati.»

Genova, 14. avgusta. a. V Sestripo-
nente je prišlo do težkih spopadov v
tamkajšnjih fašistovskih krogih. Oblasti
so bile prisiljene, da so poklicale razen
orožnikov na pomoč tudi močne oddel-
ke vojaštva, ki so zasedli občinsko bi-
šo in zastražili hišo, kjer ima fašjo
svoje prostore. V Sestriponente je do-
spel tudi generalni tajnik fašistovske
stranke poslanec Farinacci, na čigar
zahtevo je izdala genovska prefektura
naredbo, da morajo biti vsi javni lokali
po dveh uri zaprti in da se ljudstvo
ne sme zbirati v skupinah. Farinacci je
odredil, da se fašjo takoj razpusti.

Nova francoska brzostrelna puška

Berlin, 14. avgusta a. Kakor poroča «Vo-
sische Zeitung» iz Pariza, uporablja Fran-
cija v Mareku neko novo brzostrelno puško
s 50 strelji, ki je baje najhitrejša orožje so-
danosti.

Velika železniška nesreča

Pariz, 14. avgusta a. Včeraj popoldne se
je na kolodvoru v Aviensu dogodila velika
železniška nesreča. Ekspresni vlak, ki vozi
iz Pariza ob morski obali, je med potjo za-
čel voziti s hitrostjo 128 km na uro in pri-
vozil v postajo Aviens s hitrostjo 92 km.
Na prvi kretinici je skočil službeni voz s
tira. Strojevodja je hitro ustavil lokomo-
tivo, kar je povzročilo silen karambol vo-
zov. Priljubljeni voz je bil naravnost zmečkan,
trije osebni vozovi so se postavili pokon-
cu, drugi štirje pa so se naložili nanje. Obe-
nem je nastal v treh vozovih tudi požar.
Kolikar je sedaj ugotovljeno, je bilo pri ne-
sreči 14 oseb ubitih in 160 ranjenih, med
njimi nad 80 težko. Minister za javna dela
Lavalle je takoj odpotoval iz Pariza na
kraj nesreče. Ugotovljeno je, da je nesrečo
zakrivil strojvodja, ki je vozil s hitrostjo,
ki je presegala dopuščene meje. Strojvodja
in kurjača se je omračil um.

Orlando v Franciji

Pariz, 14. avgusta a. Davi je bivši ita-
lijski ministrski predsednik Orlando pri-
spol v Anibes. Njegova družina se nahaja
že 3 dni tamkaj.

Novo diamantno polje v Južni Afriki

Pariz, 14. avgusta a. Chicago Tribune jav-
lja iz Johannesburga (Južna Afrika), da so
odkrili na neki pristani v Bloemhofu novo
diamantno polje. Na tisoče in tisoče
ljudi je odšlo na kraj odkritja, da se tam
stalno naselijo.

Letalska nesreča v Italiji

Rim, 14. avgusta k. Na obrobju pri Ostiji
je davi padlo na zemljo letalo, ki je proti
predpisom vozilo zelo nizko. Predno stla mo-
gla pilot in mehanik nastaviti motorje, so ti
eksplozirali in zneli aparat. En letalski
poročnik in narednik sta pri nesreči zago-
dila.

Naši kraji in ljudje

Novinarji Male antante v Rumuniji

Od danes pa do 18. avgusta se vrši sestanek novinarjev Male antante v Rumuniji. Jugoslovnsko novinarsko združenje je poslalo na konferenco trije strokovnjaki: Ljubljanski sekretar Jovanović, glavni urednik g. Stanko Virant.

Sestanek novinarjev v Rumuniji ima poleg drugega namen podučiti novinarje o enotnem postopanju v vprašanih, ki se tičejo skupnih koristi Jugoslavije, Rumunije in Češkoslovaške. Zato se vrši sedanja konferenca pod direktnim vodstvom rumunskega ministra za zunanje zadeve, g. Duce.

Program sestanka je naslednji:
Dne 15. avgusta dosepejo novinarji v Ploesti in si ogledajo kraljevi dvorec, ki ga posetijo grob politika T. Jonescu, kjer izmed utemeljiteljev Male antante. Ob 13. uri bo v hotelu «Palais» obed, katerega priredi rumunski zunanji minister Duca. Ob petnajstih popoldne se vrši sestanek v sinajski Kazini. Predsedoval bo minister Duca, ki bo imel tudi pozdravni govor. Zvečer bo večerja, katero priredi tiskovni odsek rumunskega zunanjega ministrstva.

Dne 16. avgusta ob 10. uri zjutraj bo drugi sestanek, ob 13. banket prefektura v Sinaji, po banketu pa izlet z avtomobilom v dolino reke Prahove; zvečer se gosti povrnejo v Sinajo.
Dne 17. avgusta bo tretji sestanek, popoldne pa zaključna konferenca. Ob 13. bo kosilo pri rumunskem prestolonasledniku Karlu, ob 17. poset lovčice kraljeve Bibescuja, zvečer ob 20. dîner, katerega priredi zopet zunanji minister. V torek, 18. se novinarji razidejo: Češkoslovaki in Jugoslovani se odpravljajo z direktnimi vlaki v svojo domovino.

Zagrebaški konzularni zbor v Laškem

Laško, 13. avgusta.

Trg Laško pri Celju je doživel v nedeljo, 9. avgusta izreden dan. Na vabilo zagrebskega konzula republike Švice, ki je poročnik s Slovenko iz Teharija in na vabilo Laškem svojo letovišarsko vilo, je posejil Laško zagrebaški konzularni zbor, v katerem so bili zastopniki desetih držav. Izlet je imel obnem znatno proslavo švicarskega narodnega praznika, ki pade sicer na dan 1. avgusta, a je bil letos izjemoma preložen na 9. t. m. Gosti so se pripeljali deloma z vlaki, deloma z avtomobilom. V nedeljo popoldne so si ogledali v spremstvu Laškega župana in upravnega svetnika Laške pivovarne gosp. dr. Roša tovarniške naprave. Ob tej priliki so bili gosti ljubezno pogosteni. Za kakovost laškega piva je značilno, da so ga v zadnjem času na pritisk gostov morali uvesti v vseh večjih zagrebskih restavracijah, tako da postaja sedaj Zagreb prvi odjemalec pivovarne v Laškem.

Ob 1. popoldne se je vršil v dvorani radintermalnega kopališča slavnosten obed, katerega je priredilo vodstvo kopališča. Izmed inozemskih gostov so se udeležili: angleški generalni konzul Maclean, ameriški konzul Lewis Dawls, nemški generalni konzul dr. Walbeck, švicarski konzul Schmidlin, bivši ruski konzul Fermin, francoski vicekonzul de la Croix, poljski vicekonzul Maywald, vsi s soprogami. Dalje so bili na dnevu: francoski generalni konzul Boisier, argentinski generalni konzul Alfred Silvestrini, čilski generalni konzul Matulich, češkoslovanski generalni konzul Odon Para, poljski generalni konzul Himelstjerna in sekretar švicarskega konzulata v Zagrebu dr. Weber.

Navzočim gostom je prvi napil gostitelj gosp. Schmidlin. Nazdravil je izrekel prisotnim srčno dobrodošlico v francoskem jeziku. Odzdravil mu je angleški generalni konzul gosp. Maclean, ki se je zahvalil za vabilo in sprejem ter opravičil odsotnost v zagrebu akreditiranih gg. pooblaščenec za Avstrijo, Grško, Rumunijo, Italijo, Norveško, Švicarsko, Španijo in Portugalsko. G. Schmidlin je nazdravil tudi navzočemu županu trga Laško gosp. Eisbacherju, ki je v svojem odgovoru izrazil velike nade, da imajo laški tržani v svoji sredi tako odlične goste. Gosp. župan ni zabil omeniti, da si je baš gosp. Schmidlin stekel odličnih zaslug za povzdigo tujstva prometa v Laškem, ki slovi med letoviščarji po svoji lepoti. Končno je izrekel v imenu laškega prebivalstva napitnico konzulu Schmidlinu njegovi soprogini in vsem navzočim.

Ob 5. popoldne se je vršil med romantičnimi ruševinami starega gradu prijeten piknik. Med gosti se je razvilo prijetno razpoloženje, katerega sta pospeševala gosp. Stane Jurko s svojimi družabnimi talenti in lepa okolica, ki je dobila pod večer, ko so se prižgali lampični, še ožarjivejšo lice. Prijetno

razigrani so se gosti razšli z zagotovljenim, da ni ta njihov poset Laškega zadnji. Gosp. Schmidlinu pa bode na tem mestu še enkrat izrečena hvala za vse, kar je z besedo in peresom storil za prospeh našega lepega kraja.

Upravitelj L. Perko - šestdesetletni

Prošli teden je slavil bivši šolski upravitelj v Poljanah nad Škofjo Loko, ki je sedaj pridržen prosvetni upravi g. Lavrencij Perko, svojo šestdesetletnico in obenem 35 letnico svojega delovanja na šolskem polju. Upravitelj Perko spada med naše najzaslužnejše pedagoške prosvetne delavce. Rojen je bil kot sin kmečkih roditeljev 7. avgusta 1865. v Poljanah nad Škofjo Loko v kraju, kjer so bili doma slikarja Subica in dr. Tavčar. Ko je dovršil osnovno šolo, je nastopil križevno pot slovenskega dijaka v Gorici in Trstu. Pod vplivom dr. Tavčarja je nato odšel na ljubljansko učiteljsko ter je kot mlad učitelj dobil prvo službo v Črnomlju. Od tam je bil premeščen v rodno Poljansko dolino, v Žiri, kjer je skupno z dr. Tavčarjem začel orati prve brazde naprednega dela v časih, ko je bil učitelj še hlapec duhovne gospode. Njegov vztrajni trud ni bil brezuspešen, kajti veliki napredek napredne misli v Žireh je pač naš njegov delo in boja. Iz Žirov je odšel g. Perko v Logatec in je končno postal nadučitelj v svojem rojstnem kraju. Tu je razvil ne le v šoli, temveč tudi na splošnem kulturno-prosvetnem in na gospodarsko-političnem polju obsežno, vztrajno in plodno delovanje. Uredil je razdrpane šolske razmere, pridobil je svoje rojake za zidavo novega šolskega posloja, ki je še danes ponos vseh Poljanec, ustanovil je bralno društvo, ki preskrbuje ljudstvo s številnimi leposlovnimi knjigami, bil je med ustanoviteli tamošnjega Sokola, v kateri še danes zavzema častno mesto podstarosta in prijatelj ljudstva. Vedno je bil pripravljen pomagati v nesrečah, bodisi z nasveti, bodisi z dejanji ne samo svojim somišljenikom, ampak tudi svojim nasprotnikom. Ravno radi tega svojega tehtnega in dobrohotnega nastopa si je pridobil spoštovanje in ljubezen vseh Poljanec, čeprav je odločen bojevnik in somišljenik demokratične stranke. Težko je bilo slovo njemu in vsem, ki so ga poznali, ko je bil pozvan v mesecu aprilu na novo službeno mesto pri prosvetnem oddelku v Ljubljani.

Mi želimo odličnemu možu in zvestemu somišljeniku, ki je vedno tudi požrtvovalno sodeloval kot sodrudek naprednih listov, naj doživi v jeseni svojega življenja še mnogo srečnih dni v zavesti, da so bile vse njegove sile posvečene vedno le koristim in blaginji ljudstva. Na mnogaja leta!

V Savinjski dolini

Polzeta, v pasjih dnevih 1. 1925. G. urednik! Od vseh strani prinašate pisma: iz Baške, Crikvenice, Omišlja, Raba, Dubrovnik, iz Bosne itd. Mislim sem si, zakaj ne bi tudi enega iz naše lepe Savinjske doline. Je že res, da tu nimamo morja, kakor oni tam doli, imamo pa zato kristalno čisto, nadvse prijetno toplo Savinjo, ki privablja leto za letom več letoviščarjev v naš kraj. Kaj bi dali ljubljani ali pa Mariborčani, ako bi imeli tako kopališče. Pa tudi «Jutro» bi bilo prihranjeno precej dragocene prostora z onimi: «Dajte nam prhe! Uredite Kolesarje!» itd.

In pa izleti! Krasen celodnevni izlet je na goro Oljko, ki zlasti ob nedeljah mrgoli izletnikov. Na Vimperk, trideset ure zložnega hoda, hodijo radi gospodje penzionisti in oni, ki ne ljubijo ravno previsokih tur. V velikih, gostih smrekovih seneških gozdovih so pa prijazne ravnice, ustvarjene kot nalašč za piknike in druge zabave. Tukajšnje ljudstvo je vrh tega pošteno in rado veselo. Saj ne rečem, tudi pri nas imamo vsake sorte strank in pri zadnjih volitvah se je dobil celo en glas za stranko drugega delnega jezika, toda to je samo za volitve in v dolgočasnih zimskih dnevih. Sedaj pa v tej vročini — politika — brrr... raje hitro skok v Savinjo, da si ohladimo telo in zmocimo kopalne hlače.

Vsako leto imamo tu več etoviščar-

jev. Letos jih je okoli 100. To je sicer nekaj manj kot v Rogoški Slatini, za začetek pa vsekakor dovolj. Zlasti naši bratje so prinesle zagrebške «Novosti» o našem kraju navdušeni članek, ki bo gotovo pripomogel, da bo prihodnje leto obisk še večji. Pa tudi «Kranjci» radi prihajajo k nam. Že več let nas celo obiskuje neki upokojeni naš general. Stanovanje se dobi pri zasebnikih, pa tudi pri g. Cimpermanu, kjer je dobra in poceni hrana. Ker je g. Cimperman tudi mesar, ima meso doma in ga da prav rad poceni.

Velik nedostatek je bil, da ni bilo ob Savinji nobenega paviljona za garderobo. No, sedaj se je tudi temu odpomožlo. Naše olepševalno društvo je na iniciativno tukajšnjega zdravstva, gospoda dr. Cervinke, ki v vsakem oziru skrbi za nas in smo mu izročeni na življenje in smrt, (prosim, ko sem ga zadnjič konzultiral radi neke male opekline, bi mi kmalu prepovedal pivo, ker sem se mu nekoliko zameril), postavilo tik nad braslovskim mostom ličen paviljon, ki se ga vsi prav pridno poslužujemo. Je to radi udobnosti gostov, ne pa morda radi tatvin, ki se tako rado dogajajo ob Savi. Gradaščici, Ljubljani in drugje. Pri nas se že leta in leta ni čulo o kakih tatvinah pri konanju, kar radi naglašajo tudi naši letoviščarji. Je že res, meni je zadnjič zmanjkalo par komadov no 10 para. Bilo je to 28. v mesecu, ko človek tudi take vrednote ne zametuje. Mislim pa, da sem jih «vsejal», ko sem se v hitrici oblačil.

Tako je pri nas v pasjih dnevih, gospod urednik, in mislim, da je prijetno, kajti, kdor je bil enkrat pri nas, pride zopet in zopet. V prihodnje za bo skrbelo olepševalno društvo, da bo še bolje. Tudi z informacijami bo šlo rado vsakemu na roko, kdor bi hotel poceni in komodno prebiti počitnice na deželi. No, za takrat se bomo pa javili tudi v vaši rubriki «Naša letovišča».

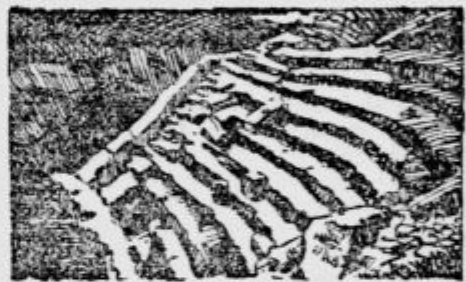
d. p.

Arheološka izkopavanja v Južni Srbiji

Pod vodstvom kustosa Narodnega muzeja v Beogradu, dr. Sarije, se vrše že časa izkopavanja starega macedonskega mesta Stobi. Izkopavanje je za letošnje končano, pokazalo pa je, da sedaj jako lepe rezultate in ni izključeno, da prinese prihodnje leto veliko presenečenje. Sluti se namreč, da je bilo mesto Stobi v resnici kulturno središče ne samo stare Macedonije, ampak tudi

za časa vladanja rimskih cesarjev. Kajti dočim je bilo mesto Stobi za Macedonijo obrambeno mesto proti barbarskim plemenom s severa, je bilo za dobo rimske vladavine glavni trgovski center na kraju, kjer so se križale glavne ceste na Balkanu.

Še predno je Narodni muzej pričel z izkopavanjem, so Nemci že med vojno pričeli v okupirani Srbiji izkopavati mesto Stobi in zadeli pri svojih delih na veliko dvonadstropno baziliko, zgrajeno iz velikih blokov marmorja. Izkopali so tudi krasne mozaike, ki pa so jih po evakuaciji raznesli: iz teh mozaikov, v kolikor so jih še našli, je napravljen dvoglavni orol, ki se vidi na železniški postaji v Gradskem, Kustos Narodnega muzeja, g. Sarija, je iz konstrukcije in gradnje odkrite bazilike zaslužil, da se mora nahajati v bližini tudi grško gledališče. Veliki bloki belega marmorja z bazilik v resnici izvirajo od tega gledališča, od katerega je sedaj odkrit le neznaten del, Premer gledališča zna-

ša 90 m. Odkrit je tudi del orkestra in se po balustradah, ki so jih našli na njem, sodi, da je bilo gledališče jako lepo. Nahaja se še vedno pod zemljo. Na sedežih v gledališču je videti več grških napisov, ki dokazujejo, da je bil običajni jezik takrat grški, uradni jezik, kakor je razvidno iz ploče, najdene v vasi Cirikovu v bližini Gradskega, pa latinski. Nad ruševinami gledališča se vidi pepel, ki dokazuje, da je bilo gledališče uničeno po požaru, in sicer najbrže leta 479, ko je Teodorik Veliki oplenil in porušil mesto. Nad pepelom se nahajajo velike plasti zemlje, ki je v stoletjih popolnoma zasula razvaline. V sredini mase se nahajajo tudi ruševine iz poznejših časov, posebno iz srednjega veka, ko je bilo obnovljeno mesto Stobi zadnjikrat popolnoma razrušeno. Po prvi pronasti se je mesto naglo dvignilo iz razvalin. Bilo je to že v dobi krščanstva, koncem petega ali začetkom šestega stoletja. Iz ostankov antičnega gledališča je bila takrat zgrajena krščanska bazilika. Obnovljeno mesto Stobi je čeleh okoli 6 stoletij. V dobi ustvarjanja srbske kraljevine je bilo mesto definitivno vzpostavljeno. Nemci so odkopali samo najnovejšo bizantijske razvaline. Na mestu, kjer je bil mestni zid, se nahaja

vdolbina, ki jo kmetje še danes imenujejo — porta, a na Črni Reki, pod ruševinami Stobija, stoji še sedaj porušeni kameniti stebri rimskega mostu.

Pričakovati je, da se v kratkem odkrije v teh krajih popolnoma nepoznana kultura, ki bo morda za nas nekaj takega, kakor so za Italijo Pompei in za Egipt Luksor.

Prvič v Ljubljani!

Danes! nastopata Danes!

Ljubljani najboljši priljubljeni komičarja

Pat in Patachon

v smešapoi burki

„Petje, solnce in dijak!“

„Zajčja pečenka“ — Salve smeha.

Izven programa: «Novi Pathe Journal».

LJUBLJANSKI DVOR

kino

Telefon 730.

Predstave: ob delavnikih ob 4., 6., 8.

in 9. — Ob nedeljah ob 11., 3., 5., 6.

8. in 9. uri.

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

?

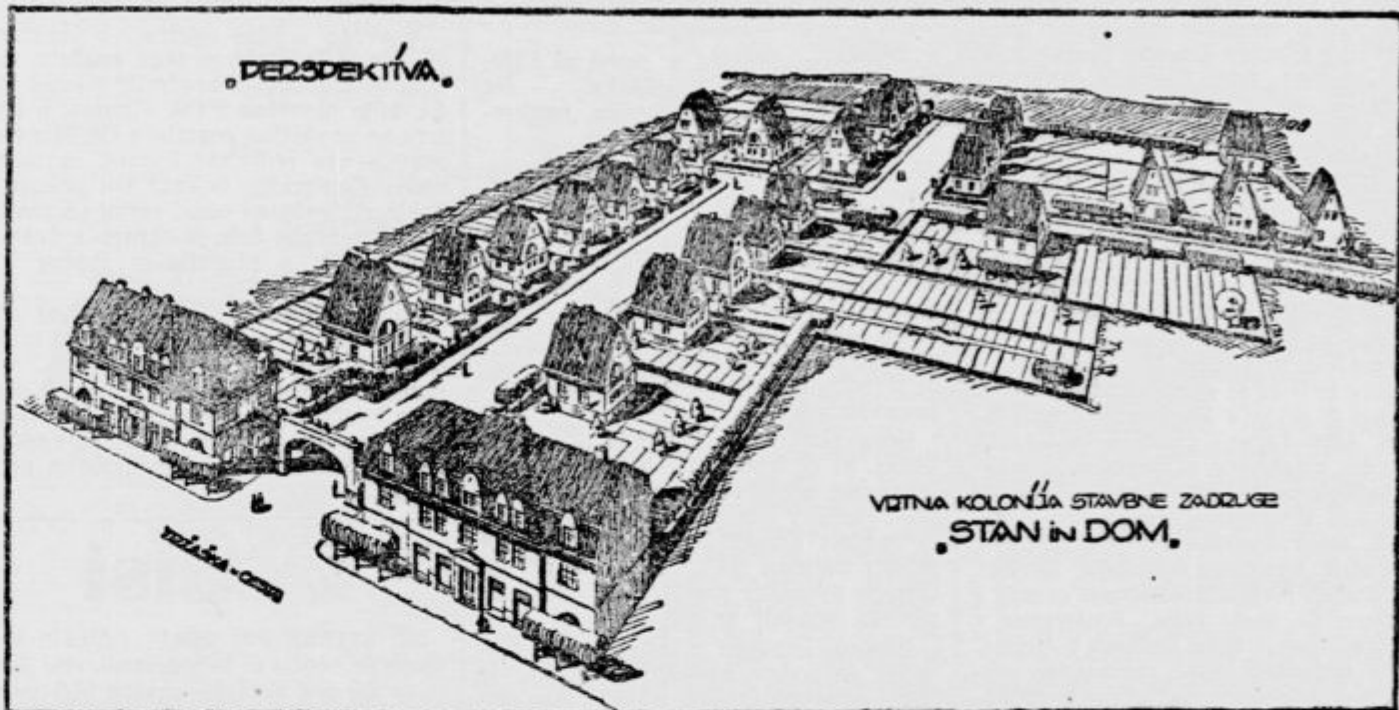
?

?

?

?

Nova stanovanjska kolonija v Ljubljani

Pogled na celotno novo stanovanjsko kolonijo, ki jo je začela graditi na Tržaški cesti, ob meji Ljubljane proti Glincam in Rožni dolini, splošna stavb-

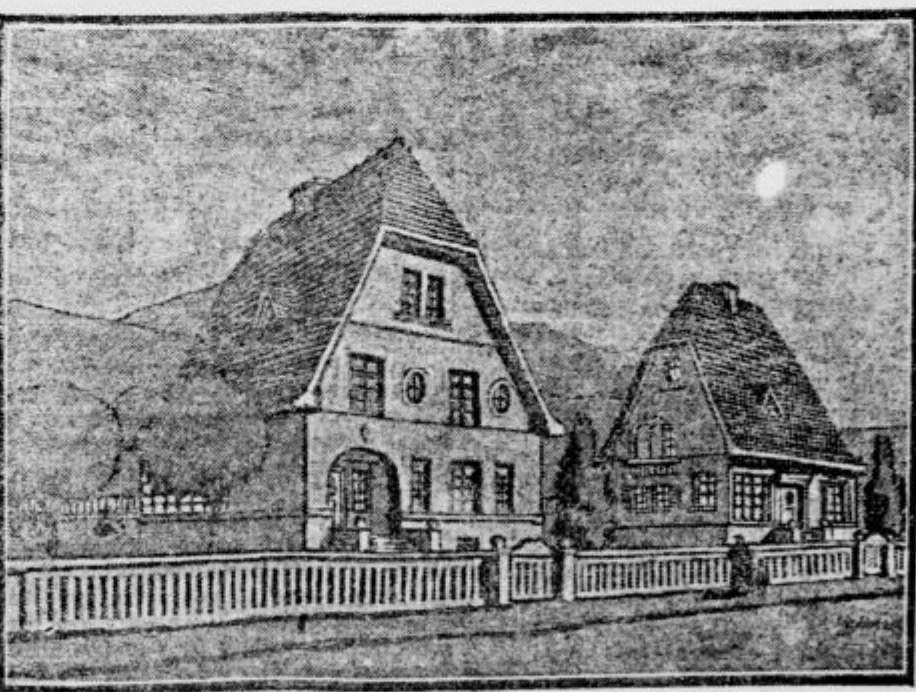
na zadruga «Stan in dom.» Prošlo nedeljo je bil slovesno vzidan temeljni kamen prve zadrugne stanovanjske hiše, katerih je projektiranih 37. V gradbi

se sedaj nahajata prvi dve veliki hiši, ki ju je videti na sliki in te dni pričanja delo tudi na manjših hišicah, ki jih je videti v ozadju.

Olepšava Ljubljane

Ljubljana, 14. avgusta.

Olepšava ljubljanskih hiš in poslopij letos vidno napreduje. Razveseljivo je, da so se začela tudi javna poslopja preslikovati posebno na onih cestah in ulicah, ki jih je mesto reguliralo ali tlakovalo. Tako je preslikano poslopje Trgovske jule na Kongresnem, in Kmetijske družbe na Turjaškem (Marxovem) trgu. Pri tem posloju bi bilo potrebno, da se grdi leseni plot ob Gosposki ulici podre in nadomesti z zidano steno, kar je tudi iz varnostnih ozirov nujno potrebno; mestni magistrat naj bi pa nasprotni hodnik pomaknil nazaj v smer vogalne hiše Gosposka ulica—Valvazorjev trg ter tako razširilo preozko cestišče. Od javnih poslopij se je prav srečno prenovila Virantova hiša na Sv. Jakoba trgu, sedanji sedež poštnega in brzojavnega ravnanstva. Prenavlja in prezidava se palača Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Knaifovi ulici, tudi «Assicurazioni Generali» na Marijinem trgu dobiva lenše lice. Obelilo se je tudi poslopje finančne delegacije na Krekovem trgu, žal, da so okenski okvirji obdržali tako rjavo namesto bele barve, ki se tako lepo poda Virantovi hiši. Zelo lepo se prenavlja mestna hiša. Sosedne hiše so že prenovljene in poslikane z mirno sivo barvo, ki se dobro

Slika kaže, kako bodo izgledale vrtno stanovanjske hiše, ki jih gradi stavbna zadruga «Stan in dom» na Tržaški cesti. Hiše se grade z denarjem zadrugnikov ter z zadrugnim kreditom, za katerega je mestni gerentski svet za mestno občino ljubljansko prevzel jam-

stvo. Mestna hranilnica pa je dovolila ugodno posojilo, da se omogoči plemenito in koristno prizadevanje ter ustvari začetek za energično odpravo stanovanjski bedi. Tudi občinski svet viški je akcijo soglasno podprl.

Izgotovljene obleke

O. Bernatović

Ljubljana

Mestni trg

pod starim posojem. Zato pa je Bernatovičeva hiša na Mestnem trgu s svojo rumeno barvo huda estetična pogreška; čuditi se je, kako je mogel dobiti mestni magistrat to »olepšavo«, ki kazi ves lepi utis našega Mestnega trga.

Izmed javnih poslopij, ki so najbolj potrebni prenovljenja in preslikanja, je omeniti predvsem naš glavni poštni urad, ki dela nečast Ljubljani, tembolj ker je na najbolj prometnem kraju in ga poseti vsak tujec, ki bo dobil čudne pojme o naši poštni upravi. Popolne prenovle, in sicer v svetli barvi, ki se prilaga novim palačam v okolici, je potrebno naše operno gledališče. Tudi poslopje III. državne realne gimnazije na vogalu Knaflcove in Beethovneve ulice sedaj kazi lepo okolico.

Zasebne hiše, ki so nujno potrebne prenovle, so ona v Selenburgovi ulici poleg glavne pošte, Koslerjeva hiša istotam (na vogalu Knaflcove ulice), hiša na vogalu Kongresnega trga in Wolfova ulica, kjer je nastanjena »Aloma Company«, Tomažičevih dedičev hiša na Dunajski cesti, Treotova trinadstropna hiša in Kolizej na Gosposvetki cesti ter nekatere starejše hiše v zgornjem delu Miklošičeve ceste.

Vobče pa se mora priznati, da je v Ljubljani danes dobro razvit oni slovenski čut za lične domove, ki se kaže v naših priključkih, vsako leto pobeljenih kmetskih hišah na deželi. Ako se bo ta čut udeleževal kot letos, bo naše mesto v resnici kmalu zopet postalo »Reka Ljubljana«.

Spomenik žrtvam svetovne vojne v Mariboru

Odbor za postavitev spomenika v svetovni vojni preminulim vojakom v Mariboru razpisuje v doseg črtežev in projektov za nameravani spomenik splošen natečaj, ki se ga morejo udeležiti osebno vsi kiparji, arhitekti, slikarji itd., ki so jugoslovanski državljani.

Določene so sledeče nagrade: I. nagrada 3000 Din, II. 1500, in III. 1000 Din.

Pri črtežih in projektih je upoštevati, da stroški izdelave v kamnu ali v bronu, ne bi smeli preokorajiti vsote 100.000 Din in je zato treba prilagoditi črtežu tudi aproksimativno proračun stroškov. Oziradi se je nadalje na to, da bi spomenik stal v mariborskem parku in sicer na goličavi okroglini brez izrazitejšega ozadja razen dreves, dostopen in viden krog in krog.

Glede zasnove in sloga črtežev ne stavi odbor nobenih pogojev, vendar mora odgovorjati črtež ali projekt poleg obče umetniške linije tudi pieteti do v svetovni vojni preminulih vojakov in to brez razlike stanu, vere in jezika. Morebiten napis in njega besedilo v slovenskem jeziku je pripušeno prosti volji posameznih natečajnikov.

Razpisovalec si pridrži pravico, da more poleg nagrajenih projektov in črtežev nakupiti katerikoli drug nagrajen črtež ali projekt za vsoto 1000 Din in da bodisi nagrajen, bodisi nakupljen projekt tudi izvrši brez vsake nadaljnjega nagrade. Nagrajeni ali tudi nakupljeni črteži ostanejo izključno last razpisovalca, ki pa sme vse mu doposlane projekte in črteže brez izjeme tudi javno razstaviti.

Črteže je poslati anonimno na »Odbor za postavitev spomenika v svetovni vojni preminulim vojakom v Mariboru« do dne 20. oktobra opoldne; označiti jih je s kakim geslom. Z istim geslom je označiti tudi zaprto kuverto, v kateri je natančen naslov natečajnika.

Presojevalno sodišče je sestavljeno iz 7 članov in sicer so gospodje: Anton Gvajc, profesor in slikar v Mariboru, načelnik, inženjer Albin Černe, gradbeni nadsvetnik mestnega magistrata v Mariboru, namestnik načelnika: dr. Fran Kovačič, profesor bogoslovja in umetnostne zgodovine v Mariboru, Anton Krepek, predsednik Udruženja vojnih invalidov, podružnica Maribor, Jože Simčič, ravnatelj in občinski svetnik v Mariboru, dr. Franc Stele, konservator v Ljubljani, Gustav Silihi, profesor v Mariboru. To razsodišče sklepa pravomočno, proti njegovim sklepom ni priziva nikamor.

Razpisovalec smatra, da je natečajnik s tem, ko vpošle ali izroči svoj projekt, implicitno izjavil, da soglaša z vsemi tu navedenimi pogoji natečaja.

V Mariboru, 12. avgusta 1925.
Odbor za postavitev spomenika v svetovni vojni preminulim vojakom v Mariboru.
Anton Krepek I. r. M. Praviš I. r.
predsednik, tajnik.

Nekaj o pijakah

Neki francoski gastronom je prišel nedavno do presenetljivega zaključka, da počenja vsa Francija in menda sploh ves civilizirani svet gastronomično barbarstvo s tem, da pije šampanjca k močnatim jedem, sadju in slaščicam. Mož predlaga, naj se razpiše anketa, ki bi »znanstveno« dognala, h kakšnim jedem spada šampanjec. Lastniki šampanjskih kleti so zdaj gotovo v velikih skrbeh, kaj bo z njihovimi dohodki, če se začne kampanja proti šampanjcu s te najbolj občutljive strani. Doslej je bil šampanjec večinoma na mizi, ko so se servirale močnatje jedi, slaščice in sadje. O rezultatih omenjene ankete bi bilo še prezgodaj govoriti, vendar se pa lahko prijeti, da se prijatelji šampanjca pridružijo mnenju francoskega gastronom, ki vidi barbarstvo celo v tem, če človek zalije torto s čašo dobrega šampanjca. Predno bo znan izid njegove ankete, naj omenimo, kaj zahteva bon ton glede pijač in jedi.

Vino beaujolais se pije k zakuskam (hors d'oeuvre): črno bordeaux vino k entrées, zelenjavi in siru; rdeče burgundsko k pečenkam, divjačini in jarklemu mesu; belo bordeaux k ribam, majčinim

jedem in razni zelenjadi; belo burgundsko k ostrigam, nekaterim zakuskam in zelo popopranim ribjim jedem; madeira in teres k juham, porto pred kavo, nevredni šampanjec pa k sadju, slaščicam in močnatim jedem. Kdor nima toliko denarja, da bi pil vsa ta draga vina, po kaže bon tonu figo in pije k vsaki jedi cviček ali pa teran. Za tiste pa, ki sploh ne morejo pogrešati v proračunu izdatkov za vino, to navodilo ne velja.

Kolo jahača i vozača v Ljutomeru

Kdor je pred vojno posetil mariborske, graške in dunajske kasačke (traberske) dirke in kdor je po prevratu prisostvoval dirkam v Mariboru, Zagrebu, Varaždinu, na Bledu itd., se brez dvoma spominja, da so o teh prilikah velik del nagrad odnesli dirkači iz Ljutomerskega okraja. To so konji, ki so jih zredili muropoljski kmetje, s katerimi so končno po kratkem treningu zmagovali na dirkališču, in sicer čisto v boju s takšnimi konji, ki so jih pramožnejši kmetski lastniki trenirali mesece in mesece. Reja teh kasačev v kmetski roki je danes v najlepšem razvoju. O tem pričajo uspehi njenih kasačev na raznih dirkah, tako n. pr. Nadine, štiriletne žrebice, ki je letos 14. junija po ostrem boju odnesla zmago v jugoslovanskem derbyju. Za ta razvoj pa ima največje zasluge Kolo jahača i vozača v Ljutomeru.

Ustanovljeno leta 1875, kot Dirkalno društvo, je našlo za svoje delovanje zelo ugodno podlago. Reja toplokrvnih konj je utemeljila Marija Terezija z

Letni plašči

V času, ko se med ženskami tako zelo širi in uveljavlja »assortirajoča« manjila, bi bilo dobro, da bi si preskrbeli tudi k vsaki obleki »assortirani« plašč. K sreči ali nesreči bo pa zahtevala ta novotarija preveč novih izdatkov. Kjer ni, tam cesar pravico zgubi. Zato so ženske z malimi izjemami hočeš nočeš skromne in si pomagajo na drug način. Zelo dobro si lahko pomagajo z univer-

zalnim letnim plaščem gladkega kroja, okrašenim s čipkami, raznimi pestrimi trakovi itd. Če naredimo podlogo iz kashe ali kakega drugega mehkega volneneza blaga, dobimo plašč, ki ga lahko nosimo tudi narobe in to je naravnost idealno. Med zadnjimi novotarijami v garniturah je postal zelo priljubljen tako zvan častniški ovratnik, ki se zavazuje z dolgimi trakovi. Letni plašči vobče niso posebno podvrženi modnim novotarijam.

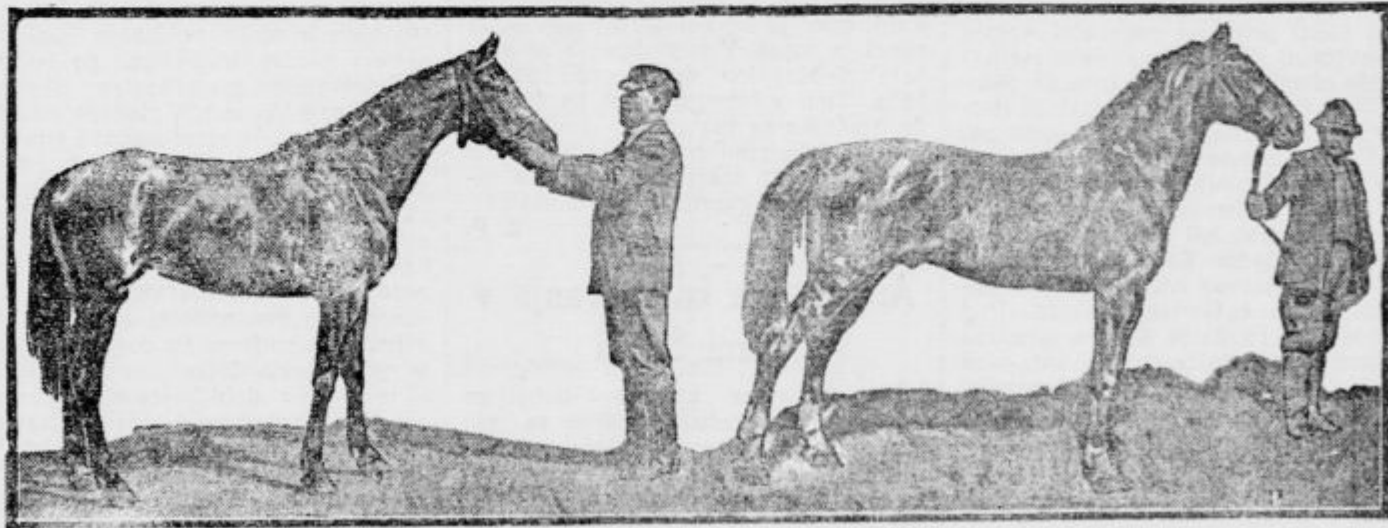
ditve se udeležijo zastopniki najvišjih oblastev, korporacij itd.

Središče te slavnosti, Ljutomer sam, slovi že po svoji dobri kapljici; danes teče mimo njega nova prekmurska proga z uglednimi zvezami. Kdor si hoče privoščiti par zabavnih ur, si ogledati slavnostne dirke in tudi obrtno razstavo ter pokusiti končno pri Rajhu na Moti pravo Ljutomersko kapljico, naj se zapelje v Ljutomer. Vozna polovična: dne 16. zvečer vozi poseben vlak do Pragerskega.

Ljutomersko dirkališče

Na hipodromu »Nadina«, zmagovalka v jugoslov. derbyju 1925. Rejec in lastnik: Marko Slavič v Klučarovcih.

Dva muropoljska favorita za konjske dirke v Ljutomeru

Na levi: Dragolina, (Bluff-Drageza II.), 5 letna kobila, Rejec: Anton Bežan, lastnik: F. Jurša v Radgoni. Desni: Pozor, (Ezenj-Prinzessin), 6 letni žrebec. Rejec: Mihael Filipič, lastnik pa je država.

Epilog k ljubavni drami v Omišlju

Kandarejeva družica v smrti ni Litilčanka, temveč Ljubljankica. — Na temelju »Jutrovega« poročila ugotovljena identiteta.

Trbovlje, 14. avgusta.

Ljubavna drama v Omišlju dobiva vedno bolj jasne lice. Dognalo se je, da se je mudilo več dni pred nenadnim odhodom železniškega uradnika Kandareja iz Trbovlj v njegovem stanovanju mlado dekle, ki ni pri njem izšla skoraj ves čas iz stanovanja. Kandareji je sam nosil hrano iz kolodvorske restavracije g. Kokalja.

Neznanka je bila, kakor jo popisujejo ljudje, ki so jo poznali, lepo dekle, zelo vesele naravi in nekoliko ekscentrična. Približno istega natures je bil tudi pokojni Kandare. Večkrat se je na primer zgodilo, da se je pričel pri izdajanju potniških kart pri blagajni brez povoda smejeti in gestikulirati.

Njegova ljubezen je bila po sodbi njegovih tovarišev bržkone prva, ker je kazal ob vsaki priliki veliko mero ljubosumnosti. Temu je tudi pripisovati, da je ni puščal po več dni iz stanovanja, kadar je prišla k njemu. Njuno tragedijo je po vsej priliki razlagati tako, da sta se v ekscentričnosti sklenila ugonobiti, ker jima ni imel svet nuditi ničesar novega.

Ona se je odpeljala iz Trbovlj v torek 4. t. m., in sicer v Omišelj v hotel »Jederlinič«. Obledela je bila v rdečerjav žemper in v svetlo-sivo krilo. Naslednjega dne, 5. t. m., se je odpeljal za njo tudi Kandare, ki je mimogrede omenjeno doma iz Starega trga v logaškem okraju.

Kako so ju našli mrtva, o tem smo že poročali. Na temelju dodatnega poročila iz Trbovlj se je pričela identiteta neznane Kandarejeve družice počasi razkrivati. Poročilo v »Jutru« je bral neki krojaški mojster iz Zgornje Šiške pri Ljubljani, ki je opozoril nanj svojo ženo. Ko sta pričela oba zbirati podatke, sta kmalu ugotovila, da gre v neznanki za svakinjo, oziroma sestro od žene.

Odpeljala sta se takoj v Litijo, kjer je služilo nesrečno dekle, nato pa v Trbovlje, kamor jima je nasvetovala ljubljanska policija. V Litiji in v Trbovljah sta se prepričala, kakor sta sama izjavila, da je Kandarejeva tovarišica

v smrti v istini niti svakinja Fanika Čebuli, rojena l. 1905. v Zgornji Šiški pri Ljubljani.

V svrhu uradne ugotovitve identitete, kar je le sekundarnega značaja, sta izročila trboveljski orožniški postaji fotografijo nesrečne Fani, s pomočjo katere bo orožniška postaja v Omišlju napravila vse potrebne korake za omejevanje. Fotografija jo kaže kot prikupno dekle z živahnimi očmi, ustni na smeh, s frizuro preko čela, povezano z dvema trakoma in s precejšnjim šopom las ob obeh ušesih.

Sestra Fani Čebuli in njen mož sta se zadrževala v Trbovljah včeraj in še danes. Povsod, kamor sta prišla, sta potencialna sočustvovanje za mladi par, ki je končal tako nesrečno. V Trbovljah smo sicer na mairski navaeneni, vendar nas je omišelska drama globoko pretresla.

Dopisi

SV. ŠTEFAN PRI DOLU. Tukajšnji klerikalni kolovodje so jo pogrnili, češ: ljudje do nas pod očišljeno stranko SLS nimajo več zaupanja, ker nas je roka pravice odstavila od najvažnejšega mesta, kjer smo odločevali o usodi občinskega gospodarstva. Ljudje so nas lansko leto volili, ker smo pa občinsko gospodarstvo zafurili, nas letos ne bodo več, če ne bomo agitirali na podlagi druge stranke ali zveze. In res so v ta namen sestavili kandidatno listo pod naslovom »Kmečka delavska lista« in ne agitirajo več za klerikalno listo, temveč z zgoraj imenovano, katere skrinjica bo na dan volitev druga. Ker nas imajo za tako nespametne, jim povemo javno, da bomo z njimi počestno obračunali na dan volitev, ker smo se odločili, da se hočemo orestiti onih, ki delajo ravno proti ljudskim interesom. V dokaz nam služi nešteto služajev, med njimi Napretov, ki je javno med priročni izjavil, da se mora prepotrebno delo na občinski cesti Turje, kljub temu, da je bilo dovoljeno od gerentskega sosveta, takoj nehati. Naša dolžnost je, da v bodoče izvolimo ljudi, ki bodo znali vpoštevati naše težnje in to dosežemo, če vržemo dne 23. avgusta krogljico vsi v prvo skrinjico.

GRAČNICA PRI RIMSKO TOPICAH. Pretekli teden je sklical naš znani Matveječ od Sv. Miklavža sestane pri g. Majcenu v Gračnici. Misleč, da bo ustanovil tamkaj neko klerikalno strokovno organizacijo in s tem razbil železno 6 tedni ustanovljeno kr. org. SDS, si je najel celo dva govornika od strokovne zveze v Ljubljani. Govornika sta se pripeljala iz Ljubljane že v jutranjem vlakom v Rimske Toplice, in medtem, ko smo delavci upravljali težko delo v tovarni, so gospodje kovali načrte, kako bi nas prevrtili, da bi odstopili od naše predne organizacije in pristopili k novo ustanovljeni »strokovni« organizaciji. Ob 14. uri, ko smo se vračali vsi zmučeni iz službe, so nas hoteli kar skoraj s silo zva-

bliti v lokal, kjer bi se naj vršilo zborovanje. Toda nič eden od nas se ni zmenil in smo odkorakali mimo. Vsi trije govorniki so ostali tako brez vsakega poslušalca. Svetujemo Matjevu, naj v bodoče ostane rale doma in naj se ne pravi »nepotrebnih stroškov ljubljanskim gospodom pri strokovni zvezi. Mi si bomo sami ustanovili strokovno organizacijo in to v najkrajšem času brez klerikalnega trobentanja.

HRASTNIK. Izrekamo bratsko zahvalo g. Avgustu Dolinsku, ki nam je ob priliki keglanja na dobitke brezplačno odstopil kegljišče za dobo enega meseca, kakor tudi g. Milošu Rošu, ki je radevolje prevzel aranžma ter s svojo neumorno delavnostjo predvsem pripomogel do razveseljivega uspeha. Hvala pa tudi p. n. kegljavcem, ki so se udeležili kegljanja v jako častnem številu. Zdravo! — Konzorcij za zgradbo Narodnega doma.

PETROVČE. Agilnost in dobrosrčnost tukajšnjih mladih dijakov in dijakov na čelu gđ. Marice Vodenikove se je izkazala na »domači« veselici pri Vodeniku, katere čisti dobiček v znesku 116 Din so mladi prireditelji darovali v prid ubogi šolski mladini tukajšnje šole. Zvela zavedna mladina! — Povodom nekega rodbinskega slavlja je daroval posestnik g. Fran Teržan 100 Din za šolsko knjižnico v Petrovčah. Vsem se iskreno zahvaljuje šolski upravitelj.

Sport

Ljubljana : Zagreb

(Jutri v nedeljo ob 17. uri na igrišču Ilirije.)

Zanimanje sportne in tudi širše javnosti v celi državi je osredotočeno te dni na tekme nogometnih podsavezov za zlati kraljev pokal. V prvem kolu, ki se odigra jutri, dobi Ljubljana za nasprotnika zagrebški podsavez, zmagovalca v lanskim pokalni konkurenci, ki ima mnogo izgledov, da odnese končno zmago tudi letos. Tekma pade žal v za nogomet mrtvo sezono, v kljub temu pa vlada zanj silen interes in na sportnem prostoru se bo jutri gotovo zbrala mnogobrojna odlična publika, da prisostvuje tej važni, pod pokroviteljstvom N. V. kralja stoječi sportni prireditvi. Podsavez si je zagotovil udeležbo predstavnikov raznih oblasti; ni povsem izključeno, da se odzove tudi kralj. Sestavo moštev smo priobčili včeraj.

Boljši izgledi na zmagovit izid so na strani Zagreba. Plus Zagreba temelji predvsem na večji rutiniranosti in tehnični izvežbanosti posrednih igralcev. Ljubljana, ki črpa svoje močve iz mnogo manjšega rezervuarja igralcev, ima možnost izraznati prednost Zagrebčanov s hitrostjo, požrtvovanostjo in elanom. Nahaja se pa brez dvoma pred izredno težko, toda častno nalogo. Lani je uspelo ljubljanski reprezentanci doseči na zagrebških tleh neodločen izid 2:2, naka je mogel Zagreb nadvladati šele v nadaljani

Za pravo vsebino in kakovost

prekusušnih aspirinovih tablet "Bayer"

Jamči samo originalni svoj (ploščasti kartoni s 6 ali 20 tabletami) s modro-belo-rdečo varstveno znamko. Vlastnem interesu odklanjate vse druge zavaje.

Proti korpušenci (debelosti) učinkuje edino preizkušeno in najnovejše sredstvo Lepoform tablete. Glavna zaloga: Lekarna Bahovec, Ljubljana (in Salus) 284a

igri z enim golom razlike. Tudi letos smo slišali, da ne upamo zamenjati da bodo reprezentanti Ljubljane storili vse, da dosežejo časten izid. Sestava našega moštva je v celoti solidna, četudi utegne neprimeren letni čas na posameznike nekoliko neugodno vplivati. Nekoliko skrbi povzroča kvečjem morda napadalna vrsta.

Tekmo bo vodil subotički sodnik Čallag.

Finale juniorskih tekem za pokal SK Ilirije

(Danes ob 16. in 17.30 na igrišču Ilirije.) Za odločilno tekmo za juniorski pokal SK Ilirije sta se kvalificirala v predtekmalnem izmed 10 sodelujočih moštev SK Ilirije in SK Reka. Obe moštvi sta pokazali v domaćih tekmah lepo znanje. Katero ima boljše šanse, je docela odprto vprašanje. Sposobni sta nuditi prav dober nogomet in zanimiv sportni dvoboj. Ob 16. uri nastopita v predigri SK Maribor in SK Krško v odločilni tekmi za utešno darilo medklubskega odbora. — Obe darila sta izločeni v oknu tvrde Magdi na Aleksandrovi cesti. Izročitev pokala in utešnega darila se bo vrši takoj po zaključku tekme.

Službeno iz LNP. Ponovno se opozarja odborniki LNP, da vrše v nedeljo dne 16. t. m. ob priliki repoz. tekme LNP:ZNP sledečo službo: blagajnik gg. Baljevič, Zajo Matjažič — vrh. rediteljstvo g. Cimperman, reditelj gg.: Pogorelec, Bednjanič, Strle, Dorčec, Boštjančič; biljeterji gg. Bergant, Lukežič, Deržaj, Kepec, Koa, Gg. biljeterji in rediteljji se imajo javiti ob 16.30 pri vrh. reditelju, odnosno pri blagajnikih. Opozarja se klube, da je naslov LNP sledeči: LNP Ljubljana VII. Zibertova ul. 259. g. Kurt (in ne Kmet kot je bilo pomotoma v slabi objavah v »Jutru« s dne 13. t. m.). Za podzdravni večer v nedeljo dne 16. t. m. ob 21. v restavraciji »Zvezda« se vabijo predstavniki naših klubov. — Predprodaja vstopnic, razven mladinskih za nedeljsko pokalno tekmo med reprezentancama ZNP in LNP je iz priložnosti prevzela trafik Sever (Selenburgova ulica). Verificirani igralci LNP imajo pravico do mladinskih vstopnic. — Tajnik in blagajnik.

ASK Primorje — hazena sekcija. Danes, v soboto ob 16. redni trening hazena sekcije. Udeležba obvezna. — Trener.

Službeno objave LHP. (Iz seje uprave odb. dne 13. avg. 1925.) Določa se za sojenje tekme: Atena — Maribor 15. 8. t. m. v Mariboru g. Sepec, Mura — Ilirija dne 15. t. m. v Murski Soboti g. Peterka in za Rapid — Maribor dne 16. t. m. v Mariboru g. Sepec. Čita se za Sp. V. Rapid — Maribor: Ernest Birgmayr, Willy Monderer, Inge Zirnagst, Luise Eisenmann, Erika Budeschnisky, Mitzi Robaus, Mitzi Čutič, Elsa Bubak, Luise Roubiček, Emmy Storch, Emma Lirzeit, Grete Meyer, Erna Winter, Mädi Krivac, Hermi Stiberregg, Helga Stiger, Idy Hansmaninger, Anny Nonner, Olly Kiffman, Grete Krivec, za SK Ilirija: Jelka Trautman, Anica Cerkvenik, Silva Ozebek. Poziva se vse gospode, ki se zanimajo za sojenje hazne na tekem, da se pisмено prijavijo do dne 20. t. m. na naslov tehn. refer. g. Baltesa Kavarna Europa. — Kaznuje se: z ukonom po § 13 t. a) ob. pravihi. JHSA gđ. Koci Rada (SK Ilirija) in gđ. Helena Zupančič (TKD Atena) in z zabrano igre za dobit treh mesecev, od 28. 6. do 28. 9. 1925, po § 13 t. 9) gđ. Marta Petrič (TKD Atena). Dalje sledi. — Tajnica.

Poziv klubom, ki goje hazeno. Naprošajo se vsi klubi, ki goje ali so gojili hazeno, da oddajo najpoznejše do torka 18. t. m. sile svojih družin, dalje trofeje, kratko zvezdovino in statistiko, nanašajočo se na ustno novitev in razvoj njihove sekcije. Omenjene stvari naj se oddajo v trgovini Gortad Dunajska c. — Referent za hazeno.

SK Mura — SK Ilirija v Murski Soboti. Danes popoldne se vrši v Murski Soboti pri jatejska hazena tekma med SK Muro in ljubljansko Ilirijo. Družina Mure, dasi se je kluba mlada, je momentano v prav dobri formi, kar potrjujejo njeni rezultati iz zadnjih tekem proti CSK, Mariboru in Donji Lepi davi. V njeni družini se nahaja nekaj lepo uporabnih moči, ki se bodo pri vsajšnjem treningu razvile v prvostvorne hazeniste. Omeniti je predvsem napadalni trio, ki je dovolj hiter, dobro vigran ter jako nevaren zlasti pred nasprotnikovimi vrati. Šteber cele družine je vratarica, bivša članica CSK. Dobra opora ji je branilka in krilarka vrsta. Ilirija nastopa s skoro samimi mladimi močmi, v znatno izpremenjeni postavbi. Jako občutno se ji bo poznala izguba Vikirove, vendar pa bodo kljub temu znale mladice Ilirjanke sigurno častno zastopati barve svojega kluba ter tako potrditi dober sloves, ki ga uživa družina Ilirije kot prejšnje Slovenije. Za tekmo, ki je prva večja prireditve v Murski Soboti, vlada splošno zanimanje. Upati je, da bo nudila odlično sportni publiki dovolj užitka. O rezultatu bomo poročali.

italij za montiranjem vred 3 do 5000 Din, takoj, da bo omogočen najširši slojem dnevnih študij s svetovno kulturo, zlasti glasbeno. Mariborska javna radio - dvorana bo dobro došla zlasti okoličinam, ki imajo redko priljubljenost, slišati boljše glasbene prireditve in bodo sedaj med svojimi opravki v Mariboru lahko kadarkoli slišali koncerte z Dunaja, iz Prage, Berlina, Curliha, Londona ali Pariza. Vseeno pa na prvi gostje prav dobro slišali opero »Trubadur«, ki so jo predvajali v Rimu. O zanimivem podjetju, ki je doslej še edino te vrste v Jugoslaviji in za Maribor vsekakor kulturna prireditev, bomo ne glede na trgovske cilje podjetnikov, še poročali, zlasti o programih v »Jutrovi« radio - rubriki.

a— Klerikalna ekspanzija. Da zavaruje srednje sloje, predvsem obrtnike v Mariboru, so pokrenili klerikalci zopet novo velikopotezno »dehtarijo« za zidavo posebnega doma za društvo katoliških rokodelskih pomočnikov. Napredne kroge opozarjamo, da so previdni, ko bodo prišli zopet pod kako nedolžno firmo tudi k njim nabirat.

a— Nov odvetnik v Mariboru. Odvetniška zbornica v Ljubljani razglasa, da je g. dr. Ivan Sket, bivši odvetnik v Gorici, vpisan v imenik odvetniške zbornice ljubljanske s sedežem v Mariboru.

I- Trbovelj

t— Štiridesetletnica službovanja. Dne 17. t. m. bo praznoval uradnik g. Juro Gorjup 40 letnico svojega službovanja pri TPD. Imenovan je bil do letos kot odpravnik v Trbovljah, s prvim julijem pa je bil preložen na lastno prošnjo k centrali v Ljubljano. Jubilant naše najiskrenejše čestitke!

t— Društvo rudniških nameščencev priredi jutri 16. t. m. veselico na Čečovem hribu pri Kleku.

t— Strokovna zveza rudarjev je sklicala shod v Delavski dom, kjer so razni govorniki govorili o ekstenzivnih razmerah rudarjev, o reduciranju plač pri državnih rudnikih in o agitaciji za Zvezo žen in deklet.

t— V imenu deputacije invalidov, ki je odšla na Bled h kralju v avdicenco, je bil

sprejet od kraljevega pobočnika Pogačnika g. Stendler, ki je predložil prošnjo trboveljskih invalidov. G. Pogačnik mu je odgovoril, da bodo dobili odgovor tekom par dni in da bo siguren uspeh. Še boljši uspeh bi pa bil, če bi predložila podružnica UVI na črt invalidskega doma, ki ga menijo zidati.

t— Na lov na divje prečile so odpravili jutri zjutraj okoli 15—20 lovcev, in to v Laško v lovišče g. dr. Roša.

t— Zaplenjenih je bilo 150 klobas Kata-rini Hrenovi iz Studencev pri Ljubljani, ker ni imela obrtnega lista za prodajanje. Zaplenjene klobase je prevzela občina, ki jih bo prodala.

t— Pretekli mesec so zaklali mesarji vsega skupaj 44 volov, 30 telic in 40 krav.

t— Desno roko si je zlomila Marija Doljenšek, delavka na Doberni, ker je prišla med vozičke in ni mogla pravočasno umakniti roke.

Iz Primorja

* Izlet goriških planincev na Triglav. Goriško Planinsko društvo priredi na Veliki Smarag izlet na Triglav. Prva skupina se je pripeljala v Bovec že večeraj ter pride na Triglav čez Dolič tekom popoldneva. Druga skupina bo na vrhu v nedeljo, odkoder so vrnejo planinci v ponedeljek zjutraj domov.

* Smrtna kosa. V Solkanu pri Gorici je umrl jedva 21 letni uradnik »Agrarije« Mirko Suligoi, zavezanec Slovenec, Mladeniča so pokopali v četrtki na domačem pokopališču.

* Plavalna tekma v Soči. V nedeljo dne 16. t. m. se vrši v Gorici plavalna tekma v valovih Soče. Tekmo prireja goriški športni klub »Audax«.

* Tatvina v Renčah. V Renčah na Kanalskem so neznan tatovi okradli trgovino Oskarja Arčona. Odnegli so mu okoli 50 kg gnjati, srebrno uro in za 50 lir drobiža.

* Granata je razstrela dne 11. t. m. Štefana Urbančiča na Rombonu. Urbančič je do zadnjega časa delal v Pirčevi pekarni v Bovecu. Hotel pa je več zaslužiti in se je lotil pobiranja streljiva, ki mu je sedaj presegalo nit življenja.

najski list je z ogorčenjem prinesel vest, da so obijubili Bohenu za eno predstavo honorar v znesku 70 tisoč dinarjev kar bo vsekakor nekoliko pretirano.

Govori se celo, da bo v prihodnji sezoni pel na tej operi Piccaver, ki se je baje naveličal večnih konfliktov z direktorjem Schalkom.

Svojo redno sezono bo otvorila Volks-opera začetkom septembra z Wagnerjevimi »Pevci mojstri« pod taktirko generalnega kapelnika Leo Blecha. Poleg imenovanega

sta angažirana za laško in francosko opero dirigent Eglsto Tango in za opereto, ki jo bodo prozvajali deloma v ljudski operi, deloma v Carl-Theatru, Erik Wolfgang Korngold. Izmed prvih operet, ki bodo na sporedu, se imenujeta Joh. Straussova: »Cagliostro« in »Kraljičin pajolane«. Ako bo Gruder Guntram mogel uresničiti svoj načrt, bo nova ljudska opera v bodoči sezoni gotovo konkurirala z državno opero.

—o—

ELITNI KINO

Mattea

Telefon 124.

Predstave ob:

1/25, 1/28, in 9.

ob nedeljah in praznikih

1/25, 6., 1/28, in 9.

Veliki luksuzni MACISTE-film

Maciste in hči kralja srebra

Izvrstna veseloigra v 6. dejanjih — Zanimiva vsebina — Komične situacije — Film režija — Efektin konec.

Sokolstvo

35-letnica Sokola v Zagorju ob Savi

Nekaj iz društvene zgodovine povodom nedeljske proslave.

Bogata zagorska dolina je spala pred 35. leti spanje pravičnega tako na gospodarskem, političnem, kakor tudi na nacionalnem polju. Nikjer nobenega vidika za kulturni podvig ali probujanje naroda. Absolutni gospodar je bil nemški kapital, ki je potem svojih nemških ravnatelj in inženjerjev tiščal naš narod v sužnost. Nikjer ni bilo nikakega protitežja proti silnemu nemškemu navalu. Krivica, ki se je godila našemu narodu, je bila brezmejna, nezavednost naroda pa še večja.

V teh resnih dneh so se zbrali v gostilni g. Matije Medveda narodno zavedni možje, kakor: Medved, Mrak, Jerin, Zimmermann, Milač, Strajner in Berce, tedanji župnik v St. Lambertu, in še nekaj drugih, katere pa sedaj večina že krije črna gruda. Odločili so se, da ustanovijo Sokola. Z vsa verno so pričeli širiti med narod to previšeno idejo, ter postavili s tem prvi temeljni kamen »Zagorskemu Sokolu« in povzročili v narodnem oziru velik preobrat. Spomladi, 20. aprila 1890, je sklical pripravljalni odbor ustanovni občni zbor Zagorskega Sokola, ki je bilo šesto sokolsko društvo na Slovenskem. Takoj ob ustanovitvi je šlo društvo 103 člani, ki so si izvolili za starosta brata Matijo Medveda. Nepozabni prvi starosta je sezidal iz lastnih sredstev na svojem zemljišču Sokolu telovadnico, katero je uporabljal Sokol do zgradbe lastnega doma. Že prvo leto je razvil društvo svoj prapor, ki ga krasi podoba slovanskih blagovestnikov Cirila in Metoda in je nešteto krat ponosno plapolal v nacionalnih, dostikrat bojnih pohodih Sokolov. Kumovala mu je ga. Marija Medved.

Toda razmaha željni Sokol si je želel prostorne in zračne telovadnice. Dne 27. avgusta 1898 je br. Modic sprožil idejo zgradbe lastnega doma in že 7. septembra je bil izvoljen na izrednem občnem zboru stavebeni odtok za zgradbo Narodnega doma. Tu so se nenadoma zanesli v Sokola vnašnji prepri in bi društvo gotovo propadlo, da se niso našli pravočasno kretnosti značaj, ki so dvignili Sokola zopet na prejšnjo višino. Njim na čelu sta bila Lavoslav Jerin in pokojni Ivan Taufer. Na občnem zboru dne 28. januarja 1906 je takratni tajnik, sedanji starosta br. Ferdo Poljšak predlagal, naj votira občni zbor iz društvene blaginje za zidavo Sokolskega doma 200 K. Predlog je bil sprejet in stavbena akcija, ki je nekaj let počivala, je zopet oživila. Vsled vztrajnega dela se je nabralo do meseca oktobra 1908 okoli 4500 K, kakor je bil na izrednem občnem zboru 18. oktobra izvoljen nov stavebeni odtok z nalogo, da prične prihodnjo pomlad s pripravljalnimi deli. Zagorska posojilnica je za zgradbo Sokolskega doma podarila brezplačno stavbišče. Dne 29. junija 1909 je bil položen prvi temeljni kamen in dne 29. avgusta pa je Sokol že nastopil pod lastno streho. Na predvečer tega nastopa je ponesrečil mladi in marljivo sokolski telovadec br. Dragotin Kolenc, ki mu je pri postavljanju paviljonov in tribune razbilo lobjanjo in so ga dne 3. novembra našli mrtvega v postelji. Kolenc je bil prva žrtev na oltar Sokolskega doma v Zagorju.

Slavnostna otvoritev Sokolskega doma v Zagorju ob Savi se je vršila 17. junija 1910 in se je udeležilo iste 21 društev s 300 člani v kroju in 130 narodnih noš. Starosta Sokola je bil takrat br. Tomo Zarnik. Sokolski dom je mogočna stavba, ki stoji ob okrajni cesti in ima lepo letno telovadišče. Zagorski Sokol se ni uveljavljal samo doma, temveč razširjal sokolske misli tudi po Savinjski dolini, kjer je ustanovil svoje odseke, kakor v Hrastniku, Trbovljah in Litli, kjer so danes že trdne sokolske postojanke. Med vojno je bila večina članov pozvana sicer na bojišče, a spremljal jih je sokolski duh v trdnem upanju, da se vrnejo v svobodno Jugoslavijo. Mnoge je zadela kruta smrt in krvavih poljanah, med njimi tudi vrlega telovadca br. Jurč Jerina, ki je padel kot srbski dobrovoljec dne 20. septembra 1916 na Kajmakčalanu. Po vojni se je delovanje v društvu podesetorilo. Daleč naokoli so znani zagorski telovadci in so dosegli pri raznih tekmah lepe uspehe. Istočasno s telovadbo se je oživelo tudi delo na dramski in politični misli. Vred agiliti dramatičnega odseka je odbor junija 1923 sklenil razširiti oder in prizidati garderobo ter tako dati odseku priliko za večji razmah. Jeseni istega leta je bil prizidek že pod streho in je pričel odsek pod spretnim vodstvom bratov Hladnika in Likarja marljivo delovati. Blagajniške posle je vodil nepretrgoma 20 let br. Rudolf Ahčan, ki je s svojim vestnim delom društvu mnogo pripomogel. Društvo je posvetilo vsa pažnja vzgoji naraščajočih in dece. Isto leto je razvil tudi naraščajoči prapor, pod katerim naj se zbira sokolska

koliko okrožja danes prvi svoj celodnevni okrožni izlet, spojen z naraščajočo tekmo. Začetek javne telovadbe ob 3. popoldne (d. j. ob prihodu vlaka). Vožnja na železniški polovici. Iz predpriprav je videti, da bo prireditev prava sokolska manifestacija in ljudska veselica kot jih je malo naokrog. Bratje, sestre in prijatelji Sokolstva, poselite našo prireditev, da boste z nami mogli manifestirati za veliko sokolsko idejo ter se pozabavati v prijaznem Radomlju Zdravo!

Pokritje svojega »Sokolskega doma« proslavi Sokolsko društvo v Gornjem Logu danes (v soboto) popoldne ob vsakem vremenu. Začetek javne telovadbe ob 3.15.

Bled. Okrožni sokolski zlet se vrši danes, dne 15. t. m. ob 3.15 popoldne. Nastopijo izbrane vrste gorenjske in ljubljanske sokolske župe in vrsta mednarodnih telovadcev. Po telovadbi ljudska veselica, ki se bo vršila ob slabem vremenu v »Zdraviliškem domu«.

Radiofonija v Avstraliji

V Avstraliji je radiofonija zelo razvita. Imajo 9 radiofonskih oddajnih postaj, ki delujejo na valovih med 250 in 1000 m. Postaje se dele v dve skupini. Prva skupina, ki je v večini, se živi od reklame in ustvarja pravi eldorado za zastojkarje, kajti do javnih taks v Avstraliji ne plačujejo nobenih. Prejemni aparat je treba le prijaviti in stvar je v redu. Druga skupina oddajnih postaj pa je navezana na svoje abonente in prenaša predvsem najnovejšo vesti borze, meteorološka poročila itd. Za prenašanje najnovejših vesti in borze je treba oddajnim pristamem plačevati visoke drž. takse. Število radioamaterjev v teh ugodnih okoliščinah zelo hitro raste. Tudi amaterskih oddajnih postaj je precej in zaznamujejo pri dosegu rekordnih razdalj velike uspehe.

NEMCIJA

Po evakuaciji Poruhurja bo začela oddajati nova radiofonska oddajna postaja v Düsseldorfu na valovih 265 m. Dalje je nakazala država kredite za novo radiofonsko oddajno postajo v Stettinu.

AMERIKA

Ameriška radioindustrija dela s fantastičnimi številkami. Leta 1924 so producirali 50.000.000 različnih radioaparaterov v skupni vrednosti 300.000.000 dolarjev. Za letošnje leto si obetajo za 60% večjo produkcijo. Največji odjemalec ameriških izdelkov je Japonska. V Združenih državah cenijo štovilo prejemnih aparatov na približno 15.000.000.

Najugodnejši nakup

OBLEKE
Vam nudi

Josip Rojina, Ljubljana.

VI MEČETE VAS DENAR SKOZ OKNO!

Še kupite nogavice brez žigov, ključ, ker eden par nogavic žigom in znamko (rdečo, modro, zeleno ali zlato)

„ključ“

traja tako dolgo kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in prepičate cel

Ponosna sem

na svoje belo perilo.

Kdor hoče imeti enako srečno belo perilo, mora uporabljati samo najboljša pralna sredstva. Tako sredstvo pa je samo »GAZELA«-milo.

Kulturni pregled

Guy de Maupassant

V prvi polovici tekočega meseca — dne 5. avgusta — smo obhajali važno obletnico v literarnem svetu; 75-letnico Maupassantovega rojstva. Guy de Maupassant bi dopolnil, če bi živel še danes, navedenega dne 15. leti. Sojenice so mu bile prizanesljive, se, nego je mislil: mesto da bi ukal 75 let starosti, je umrl že pred dvaindesetimi leti, dne 6. julija 1893.

Kar pomeni Maupassant za franc. slovesstvo med Flaubertom in Zola, o tem bi se dala napisati obširna razprava. Bil je osebnost, ki je vezala oba velika prozaika francoske besede. Primerjati se ne da sicer z nobenim od obeh, ker mu manjka jezikovne globine Flauberta in miselne izrazitosti Zola. Vendar pa je Maupassant najvrstnejša pisateljska vez, ki spaja v tem času francoski realizem z naturalizmom.

Po rojstvu je bil Maupassant Normandi, z zemljak Cornella in Flauberta. Luč življenja je uzi na gradu Miromesnilu. Udeležil se je vojne l. 1870. in 1871. ter se je seznanil s Flaubertom. To znanje ni ostalo brez vplivov na mladega tedanjega literarnega pripravnika. Kajti Maupassant ni začel pisati s šestnajstim ali dvajsetim leti, ne, pisal ni niti z dvajsetpetimi. Šele trideset let star jemlje pero v roke in začne oblikovati snov, katero mojstersko obvlada ter ji vdihuje življenje. Čez noč postane znan in slaven, toda glorijska ga ne omami. Njegova pot je čudovita. Hlastno ustvarjanje, pretresljivo doživljanje, naglo pisanje — s temi besedami bi utegnili označiti njegovo delo. Maupassant ni bil počasen, prevdaren kot Balzac, temeljit in potrpežljiv kot Flaubert. Bil je poln temperamenta, ki mu ni dal premisljati in primere, izločati silke momente iz načrta. Koncipiral je brzo, izvrševal hitro, in vse, kar je prinesel, je bilo novo, iz enega kova očarljivo, sveže.

V jedva trinajstih letih je dovršil svoje življenjsko delo: trideset zvezkov romanov in povesti, napisanih v zlatem razpoloženju na sprehodih in izletih, v kočiji in čolnu. Maupassant je bil velik ljubitelj prirode ter je propovedoval naturalistične težnje. Kar je sam delal, pa ni imelo skupnosti z nobeno tendenco, izvzemši umetniško. Maupassant ne spada med takozvane pisatelje idej. Za to je imel premalo časa. Mesto da bi si zgradil pisateljsko ideologijo in pisal po načrtu, je dajal prednost trenutnemu nastroju ter ustvarjal kakor mu je narekovalo čustvo. Da, čustvo! Bilo je pogoj vsega njegovega literarnega prizadevanja. Že v predgovoru dela »Pierre et Jean« je izpovedal svoj tozadevni nazor: stvaritev mora slediti šele doživljenju. Bil pa je to princip njegovega velikega rojaka, mojstra Flauberta, ki je bil temeljit ne samo po tej strani, ampak znan in znamenit tudi po načinu svojega dela. Saj se poroča o njem, da je ure in ure hodil po sobi gor in dol, čital en sam stavek, ga popravljal in nanovo skandiral, dokler ni bil zložen tako, kakor ga ne zna danes napisati nihče drugi med Francozi.

Ta Flaubert je poznal Maupassantov talent in mu je prisodil prvenstvo v slikanju ženske. V tej stroki je Maupassant vsem ostalim pisateljem lahko učitelj. Nihče ga ni do danes prekosil v mnogostranosti poznanja ženske duše.

Velik pomen Maupassantova so priznavali vsi prozasti zadnjih desetletij. Cenil ga ni samo Flaubert, v čislih sta ga imela tudi Zola in Tolstoj. Slednji je priredil njegovo novelo »Pristan« za oder ter je s tem priznal veliko silo, ki se je skrivala v Maupassantu.

Pomembnejša Maupassantova dela so: La maison Tellier; Une vie; Les soeurs

Rondoli; Bel ami; Contes du jour et de la nuit; Contes et nouvelles; La petite Roque; Mont Oriol; Pierre et Jean; Fort comme la mort. Izšlo so še knjige: L'Inutile beauté, Notre coeur, La vie errante. V prejšnjih letih je še izdal »Des vers«, zadnje delo pa mu je »Sur l'eau«. V njem nastopa kot tožilec kronarnih glav in propagira misel, da je treba postaviti vsakega suverena, ki zaplete deželo v vojno, pred sodišče. Cesar ali kralj sta prav tako kriva in odgovorna za nesrečo kakor kapitan za pogubljen ladjo. Vojna je namreč po Maupassantovi tezi bankrot vladanja, in »bankroti so kazniva dejanja«.

Po trinajstih letih literarnega delovanja je Maupassant umrl; ne kakor naveden zemljan, ki leže v postelji in zaspi ter se takorekoč med spanjem preseli na oni svet, marveč v blaznici. Bil pa je v hiši duševne žalosti samo eno leto. V monsoškem parku poleg Pariza je videti njegovo poprsje: tipično francoska glava z brki, globokimi očmi, ki so z grozo gledale in sprejele smrt v štirinajstdeset letu moškega življenja po bogati četvi priznanja in slave.

Maupassantova dela v slovensčini: Lepi striček (Bel-ami), prevel Oton Župančič Novele in črtice, v prevodu Pastuškina-Budala.

Iz dunajskega gledališkega življenja

V večini dunajskih gledališč je že zopet zavladalo občinsko živahno življenje, le obe državni gledališči sta ostala še zatvorjeni. Mnogo gledališč, posebno opernih, je vztrajalo skozi celo poletje. Tako so igrali v Theatru an der Wina večer za večerom novo opereto »Orlovi«, ki se je dunajski operetni publiki zelo priljubila. 10. t. m. je šla v Bürgertheatru »Grofica Marica« že 525tič čez oder. Sicer pa so tudi druge opere doživle svoje »jubileje«. Tako se je uprizorila opereta »Neznanka« v Straussovem gledališču skoro 200 krat in nič manj predstav ni doživela veseloigra »Antonija« s Šari Fedakovo v naslovni vlogi.

Zal na Dunaju operne deske nimajo te privlačne sile kot operetne. Novo opero gledališče v Schönbrunn, ki ga je pred pol letom osnoval Rainer Simons, bo najbrže kmalu prenehalo obratovati. Ta opera je igrala skozi celo poletje. V tekočem tednu ima na sporedu: »Zdravnika in lekarnarja«, »Carja in tesnarja«, »Netopirja«, in »Kornevilske zvonove«. Najbrž bo na tem odru igral od 1. oktobra naprej nek inozemski ansambel, s katerim se R. Simons ravno kar pogaja.

Volksopera, ki je bila mnogo mesecev zatvorjena, se je združila s Carl-Theatrom pod skupnim ravnateljem Gruder-Guntramom ter je otvorila 11. t. m. z velikim pompom svojo predsezono. Ta mesec igrajo najboljše Verdijeve in Puccinijeve opere z znameniti italijanskimi pevci iz Milana, Rima in Neapla. Predstavlja so se nam v Puccinijevi »Mme Butterfly«, ki je hišo napolnila do zadnjega kotička.

O ostalih operah, ki jih namerava uprizoriti ta italijanska stagione, je »Jutro« svojčas že poročalo.

Gruder-Guntram svojo stvar dožre razame in posreduje se mu je, da vzbudi pri dunajskem gledališkem občinstvu za novo Volksopero največje zanimanje. Razen tega da je od starega zavoja angažiral najboljši je pridobil za svoj zasedb nekaj znanih pevcev. Znameniti basist Bohnen bo pel pol leta na ljudski operi, ostali del leta pa na Metropolitan operi v Newyorku. Pridobilo ga je ravnateljstvo za 35 predstav. Nastopil bo že začetkom sezone v svojih najboljših vlogah (Wotan, Hans Sachs, Mefisto, Kaspar, Scarpia, Amonasro). Nek du-

Kraljestvo mode

Kaj se obeta v modi novega

Nič ni na svetu večnega, vse se spreminja, a moda je splošno znana po svoji nestanovitnosti. Lahko bi jo primerjali z letošnjim poletjem, če bi nam Američani ne bili poslali svoje preklicane vročine, ki nas zdaj preganja in cvrče, da je jo. Tako pa primera ne drži, kar seveda ne pomeni, da ostane v modi vse pri starem. Ne, to bi bila za naše ženske katastrofalna neizgoda. Kaj bi pa počele, če bi ne bilo treba misliti že letos na modne novotarije v prihodnjem letu?

Moda se torej obnavlja, preraja in razvija. To bodi povedano vsem onim čitateljicam, ki jih je letošnja sezona tako ali drugače razočarala. Novosti se obetajo, kakšne in kdaj, zlasti kdaj, to je pa težko uganiti. Najprej pas. Ta reč se namerava vrniti na svoje prvotno mesto. Na svojem zmagovitem pohodu navzdol (valuta nam dela skrbi, če pada, pas pa je padel in sicer rapidno, pa je bil vendar na vseh borzah mir) je zašel predaleč in zdaj ga je menda sram. Hoče nazaj tja, kjer so ga nosile neke naše dobremamice. In prav ima. Dobo anarhije smo preživeli, kar si mora zapomniti tudi pas. Če bi bil namreč nadaljeval svojo pot, bi ga videli prihodnje leto že nad ženskim kolenom. Čez leto dni pa menda že okrog gležnjev ali pa bi se vlek za damo kar po tleh. Da bi v taki kočljivi pozi ne bil več pas, temveč neke vrste mistifikacija srednjeveške vlečke, je jasno. Zato mu pariška moda že letos svetuje, naj zleze nazaj, da ne pride ob svoje dobro ime. Naše čitateljice naj ta nasvet upoštevajo, kadar si naroče nove obleke. Pas bo morda že v jeseni v sezoni tam, kjer je bil, to menda vedo čitateljice same, če pa ne, naj poiščejo doma kako starejšo modno revijo.

Pa to bi še ne bilo tako strašno, saj pas sam po sebi ne zasluži posebnega poglavja. Toda neka pariška modna kapaciteta je tebi nič meni nič izjavila, da se peča nova moda prav resno s krilom v obliki kravjega ali navadnega mežnarskega zvonca. Zvon naj bi postal zopet idealni model za ženska krila. Bogue, to pomeni skok nazaj v srednji vek med trubadurje in njihove srčne kraljice. Pa kaj hočemo, je tako, da tudi modnim kraljem in kraljicam poide fantazija, pa si morajo pomagati iz zadrege za zaprašenost starino, krila in obleke sploh naj se spodaj razširijo in tako bi se zopet ovijale v gubah okrog nežnih nožic, kakor so se nekoč. Nekateri pravijo, da naj se zgodi ta sprememba spredaj, drugi so bolj vneti za zadaj, ali to je navsezadnje postranska stvar, samo da bi se ne zgodilo. Pomislite, kakšne bodo naše krasotice v takih srednjeveških oblekah. Vsa lepota, vse zapeljive oblike njihovega telesa, vsi pogledi in nasmehi pojdejo k vragu. Zvon je sicer zvon in če prijetno poje, ga človek rad posluša, toda če zapoje prihodnjo zimo okrog ženskih nožic, bo jo. Lepoti bo prizadejan smrtni udarec. Zato svetujemo čitateljicam že sedaj, naj pravočasno protestirajo, zakaj če pride iz Pariza povelje, da se morajo krila in obleke spodaj razširiti, bo prepozno. Pariški modni kralji ne poznajo šale.

Govore tudi, da se krilo ne samo razširi, ampak tudi podaljša, če bodo modistke še tako pridno izdelovale široke klobuke, kakor jih izdelujejo zdaj. Edina tolažba je še ta, da se nam obetajo v zimski sezoni samo razkošne vrste blaga v najlepših barvah, kar si jih moremo misliti. Toda tudi to reč bo treba prej videti, predno jo ocenimo. In blago baje ne bodo več barvali potem, ko je že narejeno, ampak ga bodo tkali že iz pobarvanih nití. Na ta način bo menda lepša barva in dražje blago. Glede lepote bi se že še sprijaznili z novotarijami, toda cene naj nikar ne skačejo. Nasprotno, naj se rajši ravna po pasu, namreč po lanskem in letošnjem, ki je prav pridno lezel navzdol.

Kaj torej storiti, drage čitateljice? Ali se ločite od svojega ideala — od pasu pod trebuhom in ozkega krila, ali

ne? Menda se bo res treba ločiti, zakaj neki francoski list je napisal doslovno to-le:

«Pot elegance dela ovinek, pripravljajo se velike spremembe. Vsak jih razume po svoje (pri tem so mišljeni tisti činitelji, ki v modi odločujejo ali, kakor pravimo običajno, ki modo delajo), in vsak kima pri teh spremembah svoje metode. Imeli smo radi gladke, ozke obleke, preprosto, ravno linijo in zato se nam zdi, da tega ne smemo spreminjati. Vendar pa se mora francoska moda, ki vlada nad vsem svetom, stalno obnavljati. Ona predstavlja skupnost idej in te ideje morajo tujci plačati dvakrat na leto z zlatom. Treba jih je imeti (idej namreč) v zalogi, da ne pridemo ob svoj svetovni sloves.»

Tako torej je ta reč, drage čitateljice, Francozi prodajajo ideje za celine, ve jih pa kupujejo in niti same ne veste, kako so drage. Ali on glede pasu in širšega krila bi vendar ne smeli tako visoko taksirati, ker mimo ideje niti šlo ni. Morda so pa pariške modne kapacitete prepričane, da nam lahko prodajajo vsako staro šaro za ideje, ki jih naj plačujemo z zlatom. Če je tako, potem jim lahko postrežemo tudi mi. Naši kmetje imajo še dovolj jerhastih hlač, kmetice pa pisanih rut. Pa jih vzemimo in zahtevajmo, da priznajo enkrat Parižani naši jerhovini idejo.

Robe en parapluie fermé

Gospod urednik!

Da je Vaše cenjeno «Jutro» zanimivo, poučen in kratkočasen list, je splošno znano. Posebno pa se odlikuje vsaka nedeljska številka z bogato in pestro vsebino. Poleg strankarjev, pridobitnih krogov, ljubiteljev dnevnih novic, podlistkov in malih oglasov, pridejo na svoj račun tudi športniki, šahisti, filatelisti in celo kinopodjetniki, kajti v svoji dobrohotnosti upoštevate strem-ljenja vseh. Nam ženskam pa žrtvujete mnogo dragocenega prostora za vsako tedensko ilustrirano modno rubriko. Naj se Vam zopet javim tudi jaz.

Učenijski-filozofi so skupno z zdravniški-psihatri dokazali na podlagi statistike (glej «Jutro» z dne 9. t. m. stran 12), da ženska ni duševno enakovredna z moškim ter da stoji na polju znanosti vrlo slabo napram moškemu. Posebno minimalno se odlikuje ženski spol na polju matematike, filozofije in tehnike, nasprotno pa ni podcenjevanj njihovih

uspehov v literaturi in umetnosti. In menda bo res tako, ker se Vam, gospod urednik, pri najboljši volji ne nudi prilika proslaviti zasluge žene, ki bi se z uspehom udeleževala na znanstvenem ali političnem polju, kaj še da bi se izkazala s kako novo iznajdbo. Vsak dan priobčujete slike imenitnih mož, slike že pa so bele vrane in še te nam predstavljajo ponajveč samo nedolžne žrtve nasilne smrti ...

Zato je lepo od Vas, gospod urednik, da s priobčevanjem modnih slik skrbite vsaj za našo zunanost in nas stalno obveščate, kaj zahteva najnovejša moda. In to je tudi nekaj, to odtehta marsikaj drugega ...

Po teh slikah sem posnela, da že dali časa prevladuje ozka linija. K sreči se jaz precej približujem temu idealu. Kadar bo moda zahtevala obilno linijo, bom prišla zares v zadrego. Ozki

Nazaj k „petitni“ robi!

Dva imenito enostavna in obenem elegantna vzorca «petitne» robe, ki bo še nadalje vzdržala svojo prikladnost in priljubljenost pri mladem in vitkem damskem svetu

liniji pa se najlepše prilaga takozvana robe chemise, ki se je v zadnjem času še bolj zožila in dobila ime robe parapluie. Ta obleka ima svoje vrline, ker pridejo še tako male oblike do veljave. Ima pa tudi svoje križe in težave, ki Vam jih hočem, gospod urednik, v naslednjem opisati.

Oblekla sem jo prvič za neko prirediteljo, ki sva se je udeležila z možem. Prišla sva okoli polnoči domov in sem bila jako zadovoljna, kajti moja obleka je imela uspeh. In katera dama, vprašam, ne bi bila zadovoljna, ako ima njena obleka uspeh? Prišedši domov, sem se pripravila, da jo slečem. Toda kako? Zavedala sem se takoj, da to ne bo prav lahko delo, kajti obleka ni imela niti gumbov niti zaponk katerekoli vrste in jo je bilo treba, ozko, kakršna je, potegniti čez glavo. Oprezno sem jo pričela vleči pri spodnjem ro-

bu navzgor in jo potegnila že tako daleč, da mi je bila glava skrita v njej. Tedaj začutim, da vlečem obenem tudi kombinazo. Šment jo vzemim! Morala sem pričeti znova, toda ne več tako potrpežljivo. Vlečem zopet in se premagujem, da ne bi v jezi, ki se me je začela polasčevati, pretrgala drago cene obleke. Glava je zopet tičala v obleki, rok pa nikakor nisem mogla spraviti iz te zagate. Prestanem za hip in premišlujem, kaj naj storim. Ne pojde, pa ne pojde! Vzdihnem v o-ne-mogli jezi. Most vzdihljajev je moral biti pravi paradiz v primeri z mojimi mukami. Z navzdol obrnjeno glavo sem krčila z rokami kakor kakšna indijska plesalka.

In k vsemu temu mi je še mož do-vrgel opazko:

«Vidiš! Saj si hotela imeti robe para-pluie ...!»

Napela sem vnovič vse sile, pa zopet zaman. Tedaj sem se začela jeziti na šivilje:

«Da jim le dovolijo delati tako ozke obleke!»

«Zakaj pa ne, če ženske same tako hoče! Ah, kje so časi, oni lepi časi romantike, ko si je junakinja z graci-joznimi gestami odpenjala kos za ko-som svoje obleke, ki so razkošno pa-dali k njenim nogam in ...»

«Ti ... ti ... ti pa tvoja romanti-kal» sem zagorila vsa razdražena ter z zadnjim naporom vrgla svojo robo parapluie na bližnji stol.

«No, no, le početi! Misliš, da je to okusno, da si morate današnje modne dame tudi med štirimi očmi slačiti ob-leko z navzdol obrnjeno glavo?»

«Me se lahko slačimo, kakor se ho-čemo! Ti pa, namesto da se mi rogaš, bi storil pametneje, da bi mi poma-gal.»

... Tako, vidite, gospod urednik, da ima robe parapluie tudi svojo sen-co in lahko pri tej priliki vprašate cenje-ne čitateljice, ali je morebiti katera med njimi, ki ni doživela kaj sličnega.

Eva.

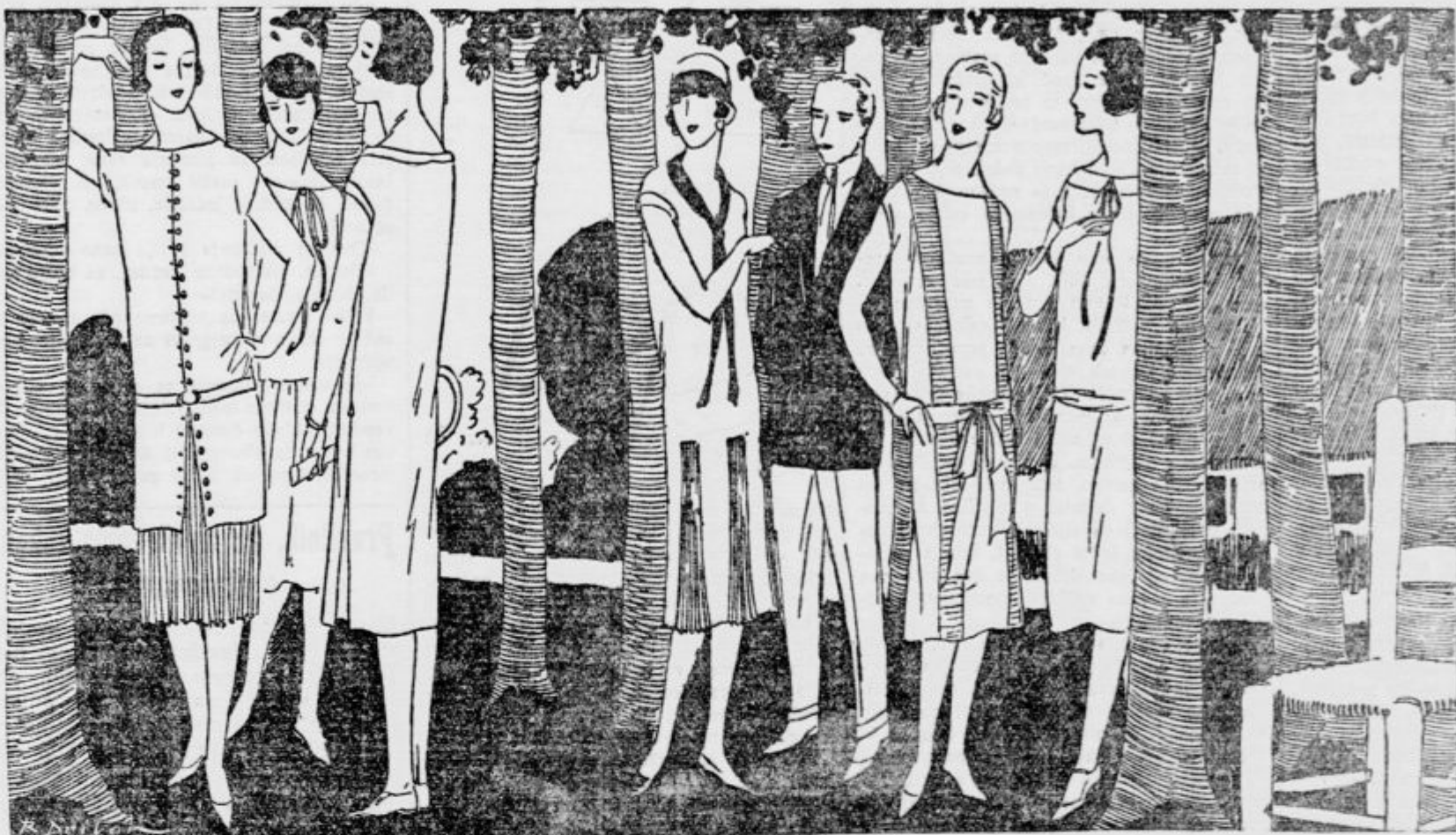
Najnovejši

damski modni listi

za jesen in zimo so došli.

Prodajajo se

v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Prešernova ul. 54 (nasproti glavne pošte)

Apartni vzorci in novosti letošnje velike bele mode.

okno na nagnjeno jadro, kako se naglo bliža obali ...

Strastna, vroča je bila njena ljubezen. A sama ni vedela, zakaj pravzaprav ljubi tega Marka, ki pride k njej vsako popoldne. I reče sladko besedo samo v njenem naročju, v njeni od rož dehteči, mračni sobici, a zunaj na cesti je z njo skoraj mrk in neprijazen, kakor s tui-ko ... Kakor takrat v tistih otroških letih, ko ji je zaukazal: «Ti, Persa, boš moja žena!» in mu je brez obotavljanja odgovorila: «Bom!» — tako je tudi sedaj pokorno sledila vsakemu njegovemu miglaju, ne da bi vedela, zakaj ... Vendar je na dnu njenega srca že ne-kaj časa sem tlelo še neko drugo ču-stvo kakor ljubezen, čuvstvo, o katerem si sama ni bila na jasnem ... Ali je bilo to mogoče sovraštvo? Persa se je sa-mo smehljala ...

«Danes ni bom njegova sužnja!» se je nenadoma obrnila od okna in stopi-la k velikemu stenskem ogledalu, po-pravljaje si svoje zlate lase. «Danes mu poremem odločno: Marko, vzemi me za ženo, nepej mi pred oltar — samo tvoja ljubica nočem biti več!»

In je omahnila na divan in zahtela v be-jo blazino kakor otrok ... Z naglimi, trdimi koraki, kakor go-spodar v lastni hiši, je privihral Marko v sobo svoje ljubice. Ko ga je ugledala, v oči še rosna od solz, je planila po-

konci, on pa jo je divje objel.

«Ti si jokal, Persa?»

Izvila se mu je iz objema, solze na li-cih so se ji posušile in oči zablistale. Marko pa je strmeč gledal svojo ljubico. «Marko, ti me ne ljubiš!» je rekla in glas se ji je tresel.

Gromko se je zahotel Marko, da so se mu potrese prsi in se mu je zazibal na glavi široki, od morskil vetrov zve-gani klobuk.

«Objemi me in molči!» je iztegnil pro-ti njej roko, da bi jo stisnil k sebi. «Go-tovo se nisi dobro prespala, da govoriš tako z menoj ...»

Ali ona se mu je izmaknila tudi sedaj. «Ne ljubiš me, Marko!» je ponovila žalostno. «In nisi me ljubil nikoli ... Če bi me resnično ljubil, bi me bil že davno popeljal pred oltar, kar je želia vsakega mladega dekleta — ti pa se samo igraš z menoj ...» Ali ne veš, Marko, da je taka ljubezen pregrešna? Sram me je pred samo seboj, in tudi tebe mora biti sram ...

Še glasneje se je hohotal Marko. «Pa kaj je to danes s teboj, otrok? Prišel sem k tebi, da me objameš, a ne, da mi čvekaš prazne marnje ...»

Ona pa mu je srepo pogledala v oči. «To mi povej, Marko, kdaj me pope-lješ pred oltar, kdaj me vzameš za že-no?»

Tedaj se je Marko prenehal sme-jati.

«Objemi me, Persa! Ti si moja lju-bica —»

Teman je stal pred njo in se tresel od srda, da mu ljubica nasprotuje.

«Tvoja ljubica? In nič več?» je vzdr-getala ona po vsem životu, z desnico za hrbtom nemirno tinaje po browningu, ki ga je bil pozabil dopolniti njen brat na mizici v njeni sobi.

«Nič več!» je odgovoril trdo. «Ker ta-ko hočem jaz, Marko, ki se nikogar ne bojim! In ker se kmalu odpeljem daleč po svetu in nočem, da bi kdo jokal za menoj ... ha-ha ...»

Omahnila je ob mizici, obraz ji je pre-bledel, roka pa ji je stisnila browning.

«Adio!» se je obrnil Marko. «Kislih obrazov ne morem gledati ... res ne, draga moja ... Jutri, ko se dočebra pre-spíš, upam, da boš drugačne volje ...»

In je hotel oditi. Ali v tistem trenutku je pojel strel in Marko se je zgrudil, za-det v srce, na tla, vso sobo pa je pre-tresel Persin krik:

«Ti žival, žival, žival!»

In počil je drugi strel — z browningom v roki se je zrušila kraljica Marka Persa, tudi sama zadeta v srce.

... Krvavo se je posvetilo v sobo morje, dvignil se je veter, ob obal so treščili visoki, zapenjeni valovi in v smokvinem velevju pod oknom, za ka-terim se je odigrala krvava drama dveh src, je žalostno zajekalo.

Guy de Maupassant:

Legenda o Mont Saint-Michel¹⁾

Prvič sem ga videl iz Cancale-a.²⁾ ta v morje posajeni grad vil. Videl sem ga nejasno kakor sivo senco na meglenem nebu.

Videl sem ga iz Avranches³⁾ ob solnč-nem zahodu. Neizmernost peska je bila rdeča: obzorje je bilo rdeče, ves obširni zaliv je bil rdeč, — samo strma opatija, postavljena tam doli daleč od zemlje, kakor fantastičen grad, presenetljiva kakor zasanjana palača, — erjetno čudna in lepa, je ostala skoraj črna na bagru umirajočega dne.

Drugo jutro sem šel na vse zgodaj do nje preko peščenega brega, upirajoč oči na ogromni biser, velik kakor gora, izklesan kakor kameja in dehteč kakor muselin. Dolj ko sem bil blizu, bolj sem bil prevzet od občudovanja, kajti naj-brže je ni na svetu stvar, ki bi bila bolj čudovita in popolna.

Taval sem presenečen, kakor bi bil odkril bivališče kaknega boga po teh

¹⁾ Benediktinska opatija na neki skali v Kanalu pri St. Malo. — ²⁾ Vas pri St. Malo. — ³⁾ Zdravilišče pri St. Malo, dva kilometra od morja. (Opombe prev.)

dvoranah na lahkih in težkih stebrih, po teh predrtih hodnikih, in se oziral nad vse začudeno na te zvoničke, ki so se zdeli kakor proli nebu spuščene ra-kete, na to neverjetno gnečo stolpičev in kapov, vitkih in dražestnih okraskov, ki so kakor umetni ognji iz skal in gra-nitnih robov, — na to orjaško in nežno mojstrsko delo arhitekture.

Ko sem ves zamaknen obstal, me na-govori neki spodnjemormandijski kmet in mi začne pripovedovati povest o ve-tem boju svetega Mihaela s hudičem.

Neki genialni skeptik⁴⁾ je rekel: «Bog je ustvaril človeka po svoji podobi in človek mu je to pošteno vrnil.»

Ted besede imajo v sebi večno resnico in nad vse zanimivo bi bilo, napraviti o vsakem kontinentu zgodovino krajev-nega božanstva, kakor tudi zgodovino svetih patronov vseh naših provinc. Za-morec ima divje matike, ki žro ljudi; poligamni mohamedanec ima raj nase-ljen z ženskami; Orki so kakor praktič-ni ljudje obojevali vse svoje strasti.

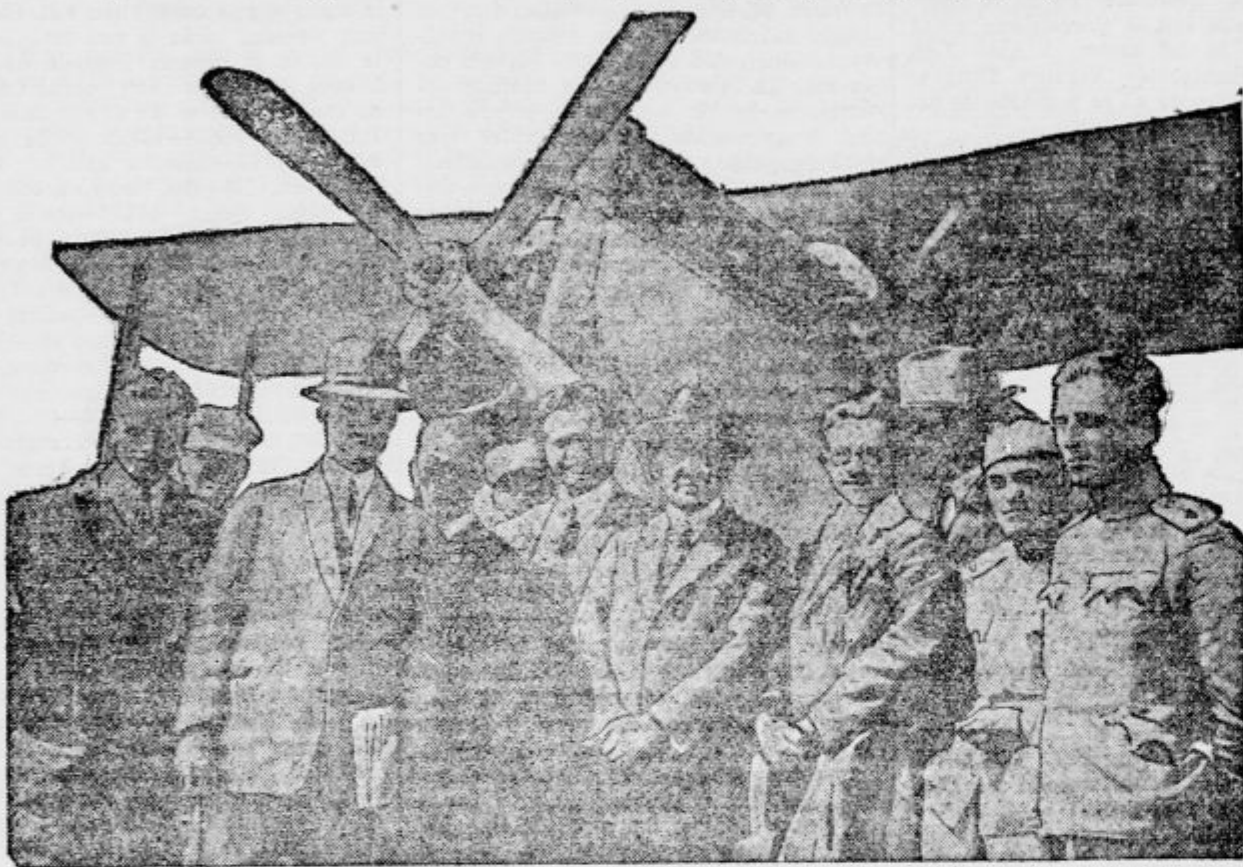
Vsaka francoska vas je postavljena pod zaščito kaknega svetega pokrovite-lja, ki si ga prebivalci po sebi pri-kroji.

Sveti Mihael pa žuva Spodnjo Nor-mandijo, — sveti Mihael, blesteči in zmagovalni angel, mečmošec, junak no-

⁴⁾ = Voltair. (Opomba prev.)

Polet nad Ljubljano

V visokih sferah s češkoslovaškim letalom. — Šetnja čl. generalnega konzula dr. Beneša v spremstvu našega urednika. — Ljubljana in pokrajina s ptičje perspektive.

Posnetek z večerejšnjega poleta nad Ljubljano

Od leve na desno: 3. ravnatelj Čsl. Aerolinije Hupner, 4. pilot Kocijan, 6. inž. Stočes, 7. čl. generalni konzul dr. Beneš, 8. urednik »Jutra«, 9. ravnatelj ljubljanske carinarnice Toma Popovič, 10., 11. naša letalska podporačnika Bartoš in Kirsić. Udeleženci poleta nad Ljubljano: 4, 7, 8, 9.

Ljubljana, 14. avgusta.

Hajd, pa krenimo enkrat še v visoke sere nad Ljubljano! ...

Tam na ravnem travnatem letališču onstran proge je pristal aeroplan Češkoslovaške Aerolinije, ki proučuje letalsko pot med Prago, Ljubljano, severno Italijo, Hajd! ... Z vso dobro voljo se odzovem prijaznemu povabilu češkoslovaškega konzula gosp. dr. Beneša, da ga spremljam na visoki šetnji nad Ljubljano. Z avtom oddirjamo sredi dopoldneva na letališče. Dan kakor iz škatlice vzet. Preko noči so se razkadle meglice, ozračje je sveže oprano in zopet se visoko boči modra jasna. Le tam Kamniške planine še niso snele belih kap in nad Ljubljano se v nastajajoči vročini zopet kuha soparen čad. Toda nič zato, dopoldan sije v pravi poletni bolohoti, razgled z višine bo nedvomno lep.

Na letališču je vse živahno v pripravi in veselju nad zopetnim lepim vremenom. Tri letala počivajo tam, kakor ptice pred poletom. Piloti, češkoslovaški in dva naša vojaška, so pri polnem delu. Čistijo motorje, brišejo krila, zalivajo gorila z bencinom in vodo — druge pijske ne prenesejo ti veliki ptiči ...

«Kmalu bo!»

«Pa — ima vremenal!»

Mi se medtem prijazno seznanjamo. Gospodje, ki so s tem — le belim letalom dohiteli iz Prage: ravnatelj češkoslovaške Aerolinije kapetan gosp. Hupner in njegov spremljevalec inž. Stočes iz ministrstva javnih del, a pilot Kocijan in mehanik Čadsky sta pri delu. Pridružijo se častniki, sami mladi podporočniki — in hitro smo v polnih pomenkih o aviatiki, o visokih avanturah in letalstvu vobče. Predvsem pa o češkoslovaški Aeroliniji.

Češkoslovaška Aerolinija vzdržuje potniški zračni promet v domači republiki. Premore 18 letal, s katerimi vzdržuje dve glavni zvezi. Prva, dolga 750 km, veže Prago, Bratislavo, Košice, Užhorod. Preletenih je bilo na tej progi doslej že nad 1 milijon kilometrov, brez selarne neizgode. Druga proga, ki obstoja šele letos, pa veže Prago in Marijanske Lazne. Na obeh je zelo živahen promet, osebni, poštni in blagovni. Vsekakor je potniško letalstvo na Češkoslovaškem že sedaj na odlični stopnji, po veliki zaslugi ministra javnih del A. Srba. Razpolaga z izborom urejenimi letališči, posebno v Pragi in Bratislavi, a kar je še važnejše, tudi s prvovrstnimi potniškimi letali. Aparati češkoslovaške Aerolinije so pretežno angleškega sistema, toda motorji so domačega, češkoslovaškega izdelka. Njih velikost je različna. Največje — Farman Goliath — ima prostora za 14 pasažirjev, najmanjše za dva, neviševši pilota. A ta — le beli ptič, ki je donesel gospode iz Prage na Ljubljansko polje in bo zdajle dvignil nas, je pristni fabrikat angleške trdke De Havilland, motor Siddeley, z 240 HP in štirimi udobnimi sedeži v kabini. Vozi maksimalno 180 km na uro, komercialno po 150 km. S takšnimi letali namerava zdaj češkoslovaška Aerolinija otvoriti zračni promet med Prago, Dunajem, Trstom in Milanom. Gospodje so z doseganjim proučevalnim poletom do Ljubljane (preko Zagreba) zadovoljni. V Trstu, kamor nadaljuje pot, žal znenkrat še ni mogoče pristiati, ker ni pravega letališča, zato krenimo dalje do Verone in Milana — ter nazaj v Prago. No, in s tem poletom se tudi nam Ljubljana — nam obeta skorajšnja možnost gladkega — pa, če hočete — prima modernega pohvatevanja skozi visoke sfere ...

Ali evo, fotograf nas je že klapnil tik ob letalu!

«E, baš ni dobro fotografirati pred poletom,» menj prvi podporočnik, «kakor ne z eno vžgalico trem pripaliti cigarete» ...

«Mani!» pravi drugi, ki se je že vrغل v pilotski dres in hiti mojstratvati motor. «Slaba vera! Še petek je danes porvhu!»

«In trinajsti je bil — včeraj!»

Kaj bi tisto, ob takšnem dnevu! Smrt je vedno lepa in srečna! Tako modrujemo vsi smeje in že nas palijo skomine, da čim preje zlezemo v kabino. Gotovo! Ne, za nas velerodne goste še ne. Prvi splava podporočnik. Propeler se razkaži in bliskovito povleče ves zeleni trup za seboj preko travnika. Je že v zraku, že kroži proti Šmarni gori, zavije v velikem loku nad Ljubljano in polagoma zopet pridriči mino hangarja ... Drugi odjarda naš pilot, za kratko prežkušnjo motorja, ki je dva dni počival in se, šment, nemara poleni! Nikakor. V elegantnem širokem zavoju drsi širokokrilec visoko nad poljem, srečno belo prelitan se sveti v solncu kakor kraljevski orel. Jedva pristane in zakokrene, že mu hitimo naproti, zlezemo žurno v kabino in se udobno naravnamo na mehkih sedežih. Gotovo! Hajd, pa krenimo v nebo nad Ljubljano! ...

Le rahlo zabrlizga drobna sirena. Zdaj drčimo preko travnika. Sto korakov. Kratak, elastičen sunek, že smo od tal, že jadramo nebu pod oblake. Prav nič ne občutimo, da se dvigamo stotine in stotine metrov nad zemljo. Sedi se nam kakor doma v naslonjaču in čutimo se varni, akor v sobi. Skozj mala, podolga okna mi gre pogled navzgor — visoko na nebu je sinje jasno brez oblaka. Pogledam navzdol, baš smo nad Šmarno goro. Ježica tam ob strani, prebela hiša na solncu gruča golobov, ravna cesta do Ljubljane, Sava še motna, rujava povprek, tu pod nami Šentvid, tam grički, gozdovje, tam Rožnik, vsevporek po ravnini pa polja, njive, strnišča, loke, zelenje — mašna ruta, vsa pisana, kakor bi dejal Župančič, vsa prepolna bary in svežine po večerajšnjem dežju. In Kamniške planine so povlekle megleni pajčolan z lica, zopet so bele, deviške. Sam sivi očka Triglav je zdaj pomolel glavo v svetli dan in gleda k nam, proti Ljubljani. Propeler brni kakor čmrli, mi srkamo z očmi lepoto in sladkost pokrajine pod nami.

Nečuteno smo preko Rožnika zavili nad mesto. V kabini prijeten hlad, mirno priviham ovrtnik, se okrenem in

gledam skozi odprtino: pilot sedi savoršeno brezbržno, smehljaje ob ravnalu: «Tisic metru!» ...

«Dekuj!»

Zdravo Ljubljana, tako si mi lep! Gledam Te, vso Te vidim. Gledam na nad gozdičem pri vodovodu, tik nad križem, hiše razsejane do Viča in v ono, posavsko stran. Gledam Prešerna siromaka na Marijinem trgu, kako se praži na solncu. Ljudje postajajo ob njem in na mostu, menda jih v pocestnem tempu moti brnenje našega motorja. Pogledam Grad, ta je molčeč in dremav kakor ogromen maček. Palače, cerkve, Tabor, kasarne za Gradom s kvadratnimi peščenimi dvorišči, tovarne, in zopet ljubljanska drobnjarija predmestnih hišč z vrtovi in plotovi — vse vidimo jasno, vse objemamo kakor bi lovili muho.

Krožimo na desno, nazaj proti planinam, vračajo se slike, pejsaži, novi zopet in zopet. Že smo se navadili poleta, sedimo udobno, gledamo mirno, s tihim užitek. Ne štejemo velikih lokov, ki jih meri letalo, še vedno tisoč ali morda še nekaj več metrov med nebo in ljubljansko pokrajino. Lahni zaporedni sunki nas opozarjajo, da se v postopnih presledkih nižamo kakor preko velikih, mehkih, nevidnih stopnic. Zopet drčimo nad gozdičem pri elektrarni, tik nad dimnikom se spuščamo počevno proti hangarju. Rrrrk — evo nas doma na trdi zemlji. Ne dá se nam dvigniti in plezati iz kabine ...

«No, kako je bilo?» vprašuje direktor.

«Dvino!» vsi v eno.

«Aha, kako je bilo?» vprašuje tudi mladi podporočnik in v očitnem zadovoljstvu našim amaterskim zadovoljstvom nadaljuje sam: «O, popoldne kar krenemo nazaj proti Zagrebu» ... Častniki namreč, z obema vojaškima letaloma. Dolgečas jim je ob takšnem solnčnem dnevu. A češkoslovaško letalo, s katerim smo se vozili mi, se popoldne dvigne proti Italiji. Kako čudovito enostavna je ta reč, da pomeriš daljo, kamor te je volja ...

«Hvala, prisrčna hvala za današnji visoki petek! Srečno pot!»

Tako se razstanemo in z avtom hitimo nazaj v mesto, kjer so zvoniki pravkar oznanili poldansko uro.

T. R.

V Zlati Pragi pred 40 leti

Važen dogodek v zgodovini češkega naroda je bila otvoritev narodnega gledališča v Pragi proti koncu leta 1883. Izza leta 1850, so zbirali Čehi kamne — derove so prinašali vsi sloji naroda — iz njih se je dvignilo Taližno svetišče, ki je stalo 1.824.805 gld. Dne 12. avgusta 1881 je pogorelo. Na razvalinah niso obupavali Čehi. S krepko voljo so šli na delo in v šestih tednih iznova nabrali 1.549.565 gld. Ko je bilo dozidano in slovesno otvorjeno, so romali tisoči in tisoči iz vseh čeških pokrajin v Zlato Prago naužit se umetnosti v sijajnih prostorih narodnega divadla. Občudovat spomenik češke vztrajnosti in resničnega rodoljublja so drveli v Prago tudi iz drugih slovanskih dežel gledališki vlaki.

Meseca julija 1884 je izšel v slovanskih listih oklic, vabeč na poset praškega gledališča; nameraval se je dne 1. septembra 1884 poseben vlak v Prago. Dasi se je oglasilo precejšnje število potnikov, se je moral izlet odložiti: vzrok je bil, ker se tedaj niso moglo zaradi nujnih popravil vršiti predstave v praškem narodnem gledališču.

Kar ni bilo leta 1884, se je zgodilo leta 1885. Tedaj je slovanski svet praznoval tisočletnico smrti sv. Metoda, kar je zvalo množice slovanskih romarjev na Velegrad. Slovenci smo hoteli tedaj

združiti dvojni poset: Velegrada in Prage; ali skrbna avstrijska vlada, trepetajoča pod panslavizmom, nam je vsaj deloma prečrta račun. S pretvezo, da razsaia epidemija na Velegradu, je prepovedala skupni obisk nekdanje Metodove prestolnice. Prvotni izletni načrt se je moral torej izpremeniti. Pot v Zlato Prago nam je bila odprta.

Šli smo. Dne 14. avgusta 1885 — bil je kakor letos petek — popoldne je pripeljal vlak udeležence z juga v Ljubljano. Cvetlica se ne razveseli tako solca, kakor smo se razvnili, ko se je prikazala iz vagona častita postava pesnika Simona Gregorčiča. Do smrti nepozaben mi je ta trenutek, ko sem prvkrat zagledal vzornika, kateremu se je klajala tedaj vsa prosvetljena Slovenija. S prijetno zavestjo, da je on med nami, smo stopali na vlak, ki je odbrzel proti Savski dolini. Na postaji Sava nas je pozdravil postajenačelnik Fran Podkrajšek Harambaša in nam voščil srečno potovanje. Spremil nas je do Zagorja. Na Zidanem mostu se nam je pridružil kakih osem Hrvatov in potem je polagoma zajemal vlak potnike iz slovenske Stajerske.

Prvi odmor je bil na Dunaju, kamor smo dospeli dne 15. avgusta zjutraj ob 7. Dunaški Slovani so nas ljubezni-

vo sprejeli in Slovansko pevsko društvo nam je priredilo zvečer koncert, pri katerem se je priredila navzočemu goriskemu slavku prirska ovacija.

Hiteli proti zaželjenemu smotru smo se drugo jutro divili novovitni, bujne sadove noseči moravski zemlji. V Brnu, ki je ječalo tedaj pod nemško peto, nas je razveselil bratovski sprejem. Med drugim smo si ogledali Špilberk in se zamislili v dobo, ko so v njegovem podzemlju trpeli mnogi nedolžni načloveške muke. Na večerni veselici, prirejeni na čast jugoslovanskim gostom, so se vrstile češke in slovenske pesmi z govori, med katerimi se je odlikoval po svoji pripravi prisrčnosti govor starega župnika Modica.

17. dan avgusta. Vlak hiti proti češki meji. Že prva postaja v Češki Trebovi nas je uverila o brezmejni bratovski ljubezni češkega naroda do jugoslovenov. Na stotine ljudstva z županom na čelu nas je pričakovalo in sprejelo z iskrenimi vzkliki: Živeli Slovanci! Na zdar! Vitejte nam! Županovemu pozdravu je sledila himna: Kde domov mui! Zapelo jo je češko žensko pevsko društvo. Naši pevci so se ji odzvali z »Lepo našo domovino«. S šopki odlični smo se vračali v vagone. Od postaje do postaje je rastlo navdušenje; kolikor bliže Pragi, toliko večje. Na vseh postajah prisrčni pozdravi; na kolodvorih občinski zaslopi, društva, zlasti Sokoli z zastavami, petje, godba; plohe cvetja so se vsipale na nas; matere so dvigale otročice do vagonskih oken, da so mogli malčki izročiti šopke odhajajočim. S polja so nas pozdravljali kmetje, s tovarniških streh delavci, izmed drevesnih vej dečki. Kdor je ni sam doživel, si ne more predstavljati te toržestvene vožnje po bratovski češki zemlji.

Na večer nas je pritisnila Zlata Praga na svoje ljubše materino srce. Na tisoče broječe množice so oblegale kolodvor; sprejem nepopisen. Zvečer smo se šli z odlično češko družbo v Mešanski besedi, kjer je bilo naše zbirališče. Nastopali so govorniki, češki in naši. Prvi nas je krasno pozdravil odbornik Meštanske besede, mestni katehet František Ekert. Govoril je tudi neki Poljak, čigar melika beseda je izzvenela v opomin: Kochajmy sie! Kakor rdeča nit se je vila skozi vse govore misel: brat je našel brata; ljubila sta se, od kar sta prišla k narodni zavesti, a danes sta se spoznala, segla si v roke in si prisegla večno, nerazrušno zvestobo; za svoja narodna prava se hočeta boriti skupno, dokler ne zmagata. Radostno so nam vztrepetala srca, ko je stopil med nas prijazno nasmihaajoči se apostol češkoslovenske vzajemnosti; dva izmed naših sta ga dvignila na rame in nosila po dvoran, ki je odmevala klice: Živio Lego, živio naš apostol! Tisti večer smo okusili slast češke pesmi; mojstrsko je pel kvartet »Ky tara«; a tudi naši čitalniški pevci so seznanili brate Čehs s slovensko pesmijo.

Naslednje dni se je vršil ogled Prage. Ko smo ji zrli v zlato obličje, nam je stopila pred oči vsa njena burna, a slavna preteklost. Spominjali smo se njenih kraljev, zlasti Otakarja II., čigar željo je ukazovalo našim prednikom. Zamišljeni smo postajali ob njihovih grobovih v cerkvi sv. Vida, kjer nas je zanimala zlasti svetovlavska kapela. V gradu na Hradčanih je zadonela v velikanski Španski dvorani »Lepa naša domovina«. Gledali smo skozi okno, kjer sta leta 1618, izginila v globlino Martinic in Slavata. Izborom volmaš praških zanimivosti nam je bil Fr. Ekert, izvrsten poznavalec češke zgodovine. Trpke misli na trpljenje češkega naroda, na pokol njegovih najboljših sinov po nesrečnem češkem Kosovem, po bitki na Beli gori, so nam stiskale dušo stoječim na trgu pred staro mestno hišo, odlično z znamenitim »orlojem«, a z upom na boljšo bodočnost našega in češkega naroda nas je okrepel prisrčni sprejem v mestni zbornici, kjer nas je pozdravil mestni župan dr. Černý v imenu Prage, katere gosti smo bili. Glinjiv je bil trenutek, ko sta si segla v roke župan Zlate Prage in pesnik zlate knjige Simon Gregorčič. V bližini nas je spominjala Tynska cerkev starih »kalnišnikov«, borečih se za slavo božjo in za češki narod. Obrtni muzej nam je razodel krasne sadove češkega uma in češke dlani, a tudi izredno češko gostoljubnost; gospa Naprstkova nam je v ondodni čitalnični dvorani postregla s češkim Melniškim vinom in s češkimi kolači. Narodni muzej, tedaj tičeči še v starih, tesnih prostorih, nam je odprl pogled na ogromne, tam nakopičene zgodovinske zaklade. Zanimalo nas je med drugim orožje iz husovske dobe, »palati«, s katerimi so klestili božji bojovníki nemške buče, meč, ki je odsekala leta 1621. glave češkim veljakom, kraljedvorski rokopi, o katerega pristnosti so že tedaj vstajali dvomi; prav posebno nas je presenetila slovenska knjiga Trubarjeva iz 16. stoletja. Poleg Ekerta nam je razkazoval te in druge zanimivosti muzejski uradnik Jan Lego. Sokolovna je pokazala strumen nastop češkega Sokola, očeta vseh sokolskih društev. Višegrad nam je razgrnil pod seboj Prago; diven razgled! Tam smo posetili grobe čeških odličnih mož. Gregorčič se je čalje časa pomudil ob gomili prerano umrlega češkega romanopisca kaplana Vacslava Třebízškega.

V Zlati Pragi je našel ljubezljivo zavetje na stara leta oslepleli glasnik slovanske vzajemnosti Matija Majar Ziljski, ki je jel obdelovati narodno polje že leta 1846. Njemu na čast se je priredil v hotelu »Saski dvor« banket, pri katerem so se užigale iskre slovanske vzajemnosti v navdušenih govorih. Žal, da starčka, ki je vse žrtvoval za to ide-

JESENSKI

Mednarodni velesojm v Pragi

6. do 13. septembra 1925.

Središče srednjeevropske
trgovine in industrije

Posebna jugoslovanska razstava

30% znižana vožnja
na češkoslovaških in jugosl. železnih.

25% znižanja na avstr. žel.

Brezplačni vizum
za potovanje na Češkoslovaško.

Poljubilni in legitimacijske daj:

Čehoslov. konzulat, Ljubljana
Aloma Company, Ljubljana.

jo, ni bilo med nami; zadržala ga je bolezen. Svoje častilce je pozdravil pismeno.

Poglaviti smoter, ki nas je privel v Prago, je bil poset narodnega gledališča. Nekateri so ga obiskali takoj prvi dan (18. avgusta), a brez slovenskega trobojnega znaka, čisto zasebno, ker je bila tedaj slavnostna predstava na čast cisarju. Naslednji večer pa je bila naša predstava: dve izvorni češki igri. Močno stavba, dvigajoča se ob Vitavi, je že po zunanosti napravila globok vtisk. Nehote smo se spomnili tedaj našega uboštva, tistega skromnega gledališča na prostoru sedanje Filharmonije, kjer so bile le malokdaj dovoljene slovenske predstave. Ko smo vstopili, zabliščala nam je nasprotni bajna krasota, ki jo je povzdignila še slavnostna razsvetljava. Navdušeni pozdrav načelnikstva in občinstva nas je uvel v prelesto Taližno svetišče. Dne 20. avgusta nas je očaral balet »Excelsior«.

Zadnji večer. Velika dvorana Meštanske besede se je napolnila. Jugoslovanski gostje so se poslavljali. Izmed govorov je bil znamenit zlasti govor starost čeških državnih poslancev drja. Trojana, ki je krepko udaril na politično struno in vprašal, kje so naši državni poslanci, kje je Klun, kje Polkuvanj? V imenu čeških poslancev je obljubil, da hočejo i v bodoče kakor doslej podpirati v dunaški zbornici naše narodne poslance. Vrhunec poslovnega večera je dosegel nastop pesnika Simona Gregorčiča, ko se je vzravnal izmed nas in jel mnogokrat prekinjen z odobravalnimi vzkliki deklamirati v Pragi spenjeno satiro »Velegrajska kuga«. Vsaka njegova beseda je bila kakor udarec klavirja, padajočega na avstrijsko vlado. Čutili smo, kako je kipele v pesnikovi duši, kako si je iskala duška in ga našla v dovršeni pesemski tvorbi. Vtisk je bil velikanski. Ob klicih: Živio Gregorčič! so nosili pesnika po dvoran. — Ločitev je bila težka. Lajšala jo je obljuba, da nam vrnejo naši bratje poset v Ljubljani, kar se je zgodilo dne 7. avgusta 1887.

Spominjaje se jasnih praških dni pred 40 leti ogledujem sliko sopotnikov — delo fotografa M. Klumpnerja dne 20. avgusta 1885. Žal, da jih je v podobnih samo 77 (vseh nas je bilo 98), nekateri so zamudili, nekateri so tedaj že odšli n. pr. profesor Janez Trdina s soprogom takoj drugi dan. V ozadju je slika Hradčan. V ospredju: Simon Gregorčič, držev v desnici zvitek papirja, preko desnega ramena in prsi mu sega jermeneček za kukolet; poleg njega Anton Trstenjak, član odbora za prireditve vlaka, urednik »Slovana«, ki je v njem in v knjigi »Spomenik slovanske vzajemnosti« lepo orisal naš izlet; František Ekert, pozneje župnik pri Mariji Snežni v Pragi, iskren prijatelj Slovencev (s piscem teh vrstic je ostal v pismeni zvezi do smrti); dalje Jan Lego, ki si je zagotovil z vztrajnim prosvetnim delom, posvečenim zlasti našim društvom in mladini, trajen spomenik v slovanski zgodovini; ob njem Ivan Hribar, vodja in glavni prireditelj, duša našega izleta, tedaj ljubljanski občinski odbornik; dalje Vojteh Valenta, vodja Čitalniškega pevskega zbora, član odbora za prireditve vlaka in dalje, dalje, kdo bi jih naštel vse udeležnike, katerih velika večina že sniva smrtni sen. Vsi stanovi so bili zastopani med izletniki v Prago: slovanske gospe in gospodične, dva deželna poslanka: gorški Kovarčič in istrski Jenko, ravnatelj Bradaška, profesorji, uradniki, učitelji, trgovci, obrtniki, bogoslovci, dijaki, nekaj kmetov, mnogo duhovnikov, med njimi glagoljaš iz Istre, frančiškan o. Florentin Hrovat. Poglavita govornika pri sprejemih in nastopih med vožnjo in v Pragi sta bila Hribar in Trstenjak.

O štiridesetletnici pošila Zlati, v svoji prerorjeni matički Pragi goreč poljub nekdanji

Praški romar.

„Najboljše priporočilo je dobro blago“!

Tvrdo Gričar & Mejač Ustan. 1892

Ljubljana

samo Selenburgova ulica št. 3 samo

Zaloga oblek za gospe, dame in otroke.

Excella

je najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obrt. — Nadomestni deli za vse stroje.

J. GOREC, LJUBLJANA

palača Ljubljanske kreditne banke

J. Suchy:

Jadranski film

(Sikal: R. Marčić, Bled.)

1.

Prihod novih gostov.

Zgoče junijsko sonce je s svojimi žarkimi prameni lebdelo nad zemljo in morjem, da si ledva čakal trenutka, ko svoje v potu razmočeno in leno se premikajoče telo izloči hladnim valovom. Hladnim? Ko stopiš v vodo, da, toda čim si četrta ure v vodi, te že zalotijo solnični žarki baš v smeri, kjer tvoje izmučeno telo čepi ali tiči ali plava v vodi. 26 stopinj toplote v morju! Posebno se prijetno, če tedaj v nervoznem begu po nabrežnem morju stopiš na jeza, ki preži tam v sipini na dnu morja ter svoje bodeče konice zapiči v kožne podplate, da pri belem dnevu šteje zvezde na nebu. Joj, ti ježi! Čim bi ga v sveti jezi hotel izveči iz njegovega brloga, ga že več ni, in tista luknja, kjer je ravnokar tičal, je sedaj planiran sipni pesek. Da bi ga zlodej! Čudno, da pri toliko vodi, ki te obkrožajo, čutiš le eno žgočo žejo, žejo, ki bi jo trenutno mogla utišati zgolj le hladna Bistrica ali planinski studenec. Toda žeja le ne preneha, oglašja se zdaj tudi že nenasični želodec, ki v teh krajih neprestano krulji in gode, čeprav ga pošteno krmiš kar petkrat na dan, in ta žeja ter pohlep po novi zalogi obvladata naposled najboljšo voljo, da pozabiš na vse trdne naklepe, vztrajati v vodi do večera. In že te vleče nevdružna in neodoljiva sila tja navkreber, kjer kakor paik na muho čaka pred svojo gostono gospodar Pende.

Lep razgled se ti nudi odtod preko kopališča na prostrano morje vse tja do lošinjskih hribov in

do mesta Raba. Ribiške ladjice odhajajo in prihajajo, semintja plovijo jadrnice, raz katere ribiči vtapljajo mreže v morje, katere v ranem jutru potegnejo na krov polne ali prazne, kakor jim je pač bila naklonjena mila ali nemila usoda. — Gosparu Pende že prinaša rujno barbatsko vino, ki ima zgolj to napako, da trenotno ne ublaži žeje, pač pa razdraži živce, da ti je še bolj vroče. Z želodcem je že lajša stvar, zakaj gosparu Pende nudi »morskim« gurbanom uteho v vsakem oziru, počeni pri »sitni« ribici, čitih »morski« želodec pogoltni kar 30—40 komadičev, pa vse preko barbonov, skombrov tja do orad; ima tudi jaja, sir, salamo. Sedaj se le pride rujna tekočina v pošte. Riba mora plavati in plava tudi pošteno. Za danes že ne bo več s kopanjem in plavanjem; plenus venter non natat libenter, kakor bi rekli mutatis mutandis. Pa tudi časa ni več, zakaj oko gosparu Pendeta motri že precej časa tja v smeri proti panti ter nas kmalu preseneči z novico »vo vapore«, ki nam prinese novih gostov, prijateljev, znancev in pošto. Pa dokler pristane, imamo še pol ure časa. Plačamo in letimo tja doli do obrežja, kjer se kar v »čamacu« metamorfiziramo v normalne ljudi. Barkaši čakajo že precej nestrpno. Pet minut pred prihodom parnika smo se izkrcali na obali.

Zvok sirene in evo parnika tam izza vogala starega benečanskega stolpa. Na krovu je vse

zbrano, prtljaga in potniki, toletina in zelenjava, led in pošta vseprek. Krmilar zasuje krmilo, ladja zaječi, valovi se razpenjajo in parnik pristane. Dobrodošlice polnijo zrak, vmes vpitje in prerivanje nosilcev prtljage. — Kaka razlika med lici novodošlih in starih gostov. Dočim so prvi blede in zaspali, nudijo drugi očem pester kaleidoskop vseh boj, od ebonita do rozabarve. Robci drugih in pokrivala prvih si dajo duška v medsebojnih nemih pozdravih. Raz ladjo se zdajci spusti na obalo deska, ki jo na obeh straneh obkrožijo domačini in tuji, prvi, da takoj ugotovijo, je-li so došli naročene pošiljke, drugi, da motrijo novodošle z različnih vidikov, bodisi glede možnosti bodočih stikov z njimi, bodisi glede njihove zunanosti, da-li so prikupni ali ne. Midva pa sva pozdravila novodošle z zance, o katerih nam bo dana prilika spregovoriti v nastopnih poglavjih.

Ravnokar je priječala škripajoča poštna ciza do parnika, kateri poveljuje naš znanec, dični Doro.

rabski pismonoša, ciclsbec, reditelj in en miniaturni krčmar v eni osebi. Nas stare goste pozdravi na vse strani s svojim kardinalnim nasmevom in z obejšajočimi gestami, češ, čim je kaj prišlo, prinese takoj v obednico, kjer so po večerji zbrani vsi, ki pričakujejo pisem, denarija, novin itd.

Povorka novodošlih gostov se začne polagoma premikati, en del po obali, drugi skozi prelaz v ozko ulico Kraljice Marije do respektivnih ubikacij. Njim slede ali jih vodijo nosilci prtljage. Tudi midva jim slediva.

2.

Lord William Kingshows and Milady.

Preden vas seznamim z naslovljencima, mi dovolite, da vam predstavim naju, namreč akad. slikarja g. Majnika ter svojo suho malenkost, Gospod Majnik se je sicer rodil meseca marca; ne vem, zakaj se potem piše Majnik. Naj bo, kakor že hoče. Le-temu gospodu gre velika zasluga na preobitno užutih dnevih razposajene, dovipne in umetniško navdahnjene zabave. Možakar slovi tik zabavača kot izborni slikar. Njegov nos je sicer precej orientalski, vendar pa je pristna kranjska butica. — O sebi ne govorim seveda.

Lord William Kingshows (čitaj Kinšus) and Milady sta v vsem različna dva pojma. Lord je one

soignirane zunanosti, ki je lordu že naraven atribut. Njegovo precej visoko in vitko postavo diči rdeče-bela glava, to se pravi, njegovo lice je precej rdeče nego blede in njegovi lasje so, v kolikor jih je narava sčasoma zredčila, nekako melirani, še prej pa udarjajo na sivo stran. Nos je normalen, oči ima sive in ustna so zaokrožena tako nekako, kakor je v matematiki znak za neskončno ∞. Lord je obrbit do golega, namreč njegova brada in brki. Če jih pusti na rasti, se izpremenijo v sive kocine. Kadar nosi kocine, znači, da je ali slabe volje ali da mu je vse »puclit« ali pa da nima ravno svojega bankirja pri roki. Mož, pardon lord, drži mnogo na svojo zunanost. Bog ne da, da bi njegove modne hlače ne bile vsikdar zlikane, da stoji tista tenka črta v gubu od vrha do tal, kakor je svoje dni hodna srajca našega kmeta stala, če jo je postavil na tla. Lord nosi seveda shimmy črevlje, v katere so vtaknjene sila lepe nogavice, svilene seveda. Tudi srajce in ovratniki odgovarjajo črevljam. Menjava jih kakor siromak kruljenje želodca, v vseh cis- in mol-akordih. Da je kravata najmodernejšega proizvoda, je umevno samoposeli. Vrh glave nosi girardi, ki ga včasih zamenja z borsalinom ali celo, če je dobre volje, z dalmatinsko čepico. Vidi se, da ljubi naš narod, s katerim bi se i v zunanosti rad asimilirati, čeprav na rovaš svoje sicer tako soignirane zunanosti. Ako še omenim, da diši po vseh balzamih sveta in da njegove prste diči kar osem prstanov, ki bi se jih celo indijski maharadža ne sramoval, sem glede njegove zunanosti ustregel radovednosti.

Milady, no, ta je žensko vprašanje na sebi. Če je lord pri vsej svoji soigniranosti vendar že videl Abrahama,* moramo o milady poudariti, da se je dotepla še le do Abrahamovega popka, skratka, da je prvega boljše polovica. Milady je črna, črna na glavi, črna menda sploh, kodergod je pododvala atavistične preostanke; je bolj majhna nego srednje velika, ima tudi črne oči, rdeče ustnice, o kojih zlobni jeziki celo prikimavajo, da jih semintja glede boje korigira, precejšen nosek, velike črne obrvi in rdeče-bel tint, ki ga (glej zgoraj) tudi korigira v smebo belino. Neki zlobnež, katerega milady ni bila bogvekakako naklonjena, jo je nekoč vprašal, da-li bi tista belina na licu zadostovala za praženec, čim bi jo ostrgal od lica. Hudobnež jo je takrat pošteno izkupil. Sicer pa je milady lepa

ženska, kakor ona to trdi in posebno se poudarja, kadar ni poleg človeka, ki bi to njeno svojstvo koval do neba.

Milady govori veliko, večinoma nemško, kar ima za posledico, da se pri gostobesedičenju potagoma zaplete v nesmiselne konkluzije, ki jih nihče ne razume, neglede na to, da zamenjava der, die das baš na način, ki iz mladenke stori mladenca in obratno. Ako se semintja blagovolj poslužiti slovenščine, tedaj je ona — on: sem bil, sem šel, on pa ona: »Kje ste bila, lord?« — Pa to so malenkosti, ki bi jih nihče ne omenil, ako bi ravno v tem pačenju jezika ne tičal njen šarm. Kar se etike in

* dosegel starost 50 let.

morale tiče, sta jej oba neznana pojma: pri njej stoji geslo: ženska je istoppravna z možem, čeprav slednjemu ne vidičira enakopravnosti, če je ona poleg. Zelo koketna je mladica, kar pa je razumljivo (glej zgoraj). Lord s tega vidika mnogo trpi.

S tem parom tedaj smo se napotili po obali do naše ubikacije pri Špiru. Lordova soigniranost sicer v tem trenutku ni bila bogvekakaj prida, kakaj trpel je na posledicah morske bolezni, ki se ga je na potu iz Bakra na Rab lotila. Skoraj bi rekel, da sem tedaj ves rešpekt izgubil pred njim: upadla lica, usta na jok, nos klavnoro povešen in hoja vsa hiba-sta. Smilil se bi mi bil, da ni lord. Tako pa mu je moja proletarska duša privoščila tisto malce izpremembe. Tudi mladica je trpela. Njene poteze navidezno niso kazale baš one utrjenosti in defetizma, ker jih je, kakor mi je lord zaupal, na debelo namazala z rdečilom in belinom. Samo na ustnih se je poznalo, da je pred kratkim morala klicati na pomoč sv. Urha, zakaj drhtela so še vedno s tremolirajočo nervoznostjo.

Pozdravljena, lord in milady! Dobro nam došla na rabskih tleh!

3.

Gospa Sidonija Bellé-Weiss in gospica hčerka.

Lord nama je spotoma predstavil dve osebi, ki sta si po svoji zunanosti skrajno nasprotovali. Milady si na dveh nogah se premikajoč monstrum-zakelj. Gospa Sidonija iz Zagreba je namreč sila okrogla ženščina (tehta najmanj 130 kg), je po poklicu orientalka z močnimi pedali (črevlji št. 46), z ohlapno okroglo njene ogromne tolišče bingljajočo haljo v obliki našega »šlafroka«, le s tem razločkom, da so njena la kimono urejena dva rokava dala vpogled v vsa njena intimna podramna zaledja, pričeni pri 87 cm debeli zgornji lahti, ki je bila preko in preko tetovirana z rdečimi pikami (ali od maščobe ali od ugrizkov mrčesa, ne vem) tja do podpaduše. Racača je tam po obali, da so se vsi spogledovali, ter govorila s tistimi ogromnimi rokami, da sva si nehoti pomežikovala jaz in Majnik. V popolno spoznanje tega ženskega stvora je treba še omeniti, da je nosila »kotelete«, to je tisti kosmati dve črti, ki segati od senc vzdolž ušes do spodnje čeljustne kosti, v njenem primeru do silne tolišče podlička. Da so ji zgornje ustnice krasili možati brki, ni treba še posebej omeniti. Na desni strani lica je imela bradavico. Lasje so ji bingljali raz glavo, da je bila videti kakor tista furija, ki jo je naslikal ne vem kateri učeni slikar. Pa pela, kako je pela ta čudovita gospa, pa o vsem tem pozneje. — Tedaj ta prirastek si je potom reklame v zagrebških novinah pridobil naš krasni Rab.

Dočim je njena mati ugajala očesu z negativnega vidika, se je v pozitivnem zmislu na prvi moment prikupila njena nadpolna hčerka, lepa Elvira. Le-ta je bila ravno tretjina matere, zakaj tehtala je le 45 kg. Pa ni bila mršava, nak, marveč pravilna linija, kakor jo dandanes naletiš v vseh modnih žurnalih kot vzor linije v ženski modi. Da je bila malce večja nego je dorastla, bi lahko

„LUKULO“ dišave v zavojih so najboljše!!

Parna žaga v Kamniku

polnojaremnik (Vollgatter) s prostornim lesnim skladiščem pri žagi, tik kolodvorskega skladišča, lokomobila do 42 konjskih sil, cirkularna, brusilni stroj, orodje in druge pritlikline, postavljena pred dvema letoma in v polnem obratu, zidana enonadstropna stanovanjska hiša pri žagi, s priključenim za obrt, trgovino ali industrijo zelo porabnim zidanim poslopjem

se bode prodajala

na prisilni javni dražbi dne 24. avgusta t. l. ob 10. uri dopoldne

pri okrajnem sodišču v Kamniku, soba št. 6.

Ocenjena vrednost: 233.246 Din. Izklicna vrednost: 155.497 Din. Pod to ceno se ne prodaja.

Podrobnosti se izvedo pri Mestni hranilnici v Kamniku.

Ukinjenje naknadne trošarine na rum, konjak in likerje.

Destilerija d. d.

prva jugoslov. tovarna za rum in liker esencev v Zagrebu

Glavno zastopstvo in stalna zaloga za Slovenijo, tvrdka

Emerik Zelinka

Ljubljana — Šiška, Celovška cesta št. 34.

Telefon 318.

Telefon 318

Na obroke in posodo prve svetovne fabrike: STEINWAY, FÖRSTER, BÖSENDORF, PRA, Original STINGL itd. dobite let pri muziku-tirokovnjaku (ovsem učitelju Glasbene Matice)

ALFONZ BREZNIK

Ljubljana, Mestni trg 3, poleg magistrata.

Istotam najbogatejša izbira vsakovrstnih godal, mojstrskih violin in najfinjših strun.

Najpopolnejša tvrdka Jugoslavije!

61a

Zahtevajte povsod le

„Hubertus-milo“ Celjske milarne d. z o. z. v Celju, pod znamko:

**Hubertus
milo
Celje**

Je najboljše in najcenejše.

Novo otvorena prodajalna
ljublanske mestne elektrarne
na Mestnem trgu poleg magistrata

je bogato založena z vsakovrstnimi električnimi svetilkami, lestenci, kuhalniki, vodogrelci, likalniki in drugim elektrotehničnim materijalom.

Vse vrste žarnice za razne napetosti vedno na razpolago.

Sprejemajo se v to stroko spadajoče instalacije in popravila.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Ločitev zakona

je nezogibna, ako doblim v jedi še enkrat škurka!

Zena: Bog! Saj mi pišejo škurki že ves čas kri. Pa kaj pomaga, če pa ni sredstva zoper nje!

Mož: Prej ga res ni bilo. Toda koncesionirani zavod „Pana“ v Ljubljani na Poljanski c. 12 je iznašel sredstvo, ki pomori brez vsake nadežnosti in brez vseh posledic vse škurke, miši in podgane. Pojdi ali pa piši takoj tja!

Svetovno znani

1^a Portland cement

znan pred vojno na svetovnem trgu pod imenom „Lengsfelder cement“

MOJSTRANA - DOVJE

ANALIZA

tu- in inozemskih uradnih preiskusovališč je ugotovilo, da spada med najboljše vrste cementa v državi. **Konkurenčne cene.**

Naročila sprejema in daje informacije:

Prodajni urad

„Portland cementa Mojstrana“

LJUBLJANA, Jadranska Podunavska banka.

Zahvala.

Dne 5. avgusta t. l. povzročil mi je požar na gospodarskem posloju, na premičinah in deloma na hiši veliko škodo. Zavarovan sem bil pri zavarovalni družbi „Jugoslavija“, ki je odmerila odškodnino jako kulantno, za kar se ji tem potom najboljše zahvaljujem ter jo vsakomur toplo priporočam.

MLAČE, 13. avgusta 1925.

Mihael Essih.

trdil, da je junonične postave. Tako pa je bila le linija, ki pa pod zunanjo haljo skriva precej ženskosti. Lase ima «blonde», kodraste, seveda a la bubi, nasek prav nič orientalski, ustnice, ki izživajo poljube, jamico v bradi in oči svetlomoder. Gospa Sidonija je sicer vedno poudarjala, da je v mladosti bila povsem kakor njena Elvira, toda naj mlajši oprost, če o tem dvomim. V toaletah je Elvira briljirala, to se pravi, menjavala je krila, menjavala bluze, ogrtače, shawle vse v pestrih barvah, da si jo od daleč že lahko razločil. Rekla je, da je temu privajena, ker se v Zagrebu tolaže toliko menjavajo. Elvira se je na videz sila sramežljivo kretala, kakor da ne bi znala šteti do pet. Pozneje bomo pa doznali, da je bila precej rafinirana koketka, ki je mojega prijatelja Majnika povsem predrugačila in — podjarmila.

Pozdravljeni tudi vi dve orientalki! Dobro nam došli na rabskih tleh!

4.

Pat in Patachon.

Na svoji turneji po Dalmaciji sta posetila Rab tudi umetnika Pat in Patachon; sicer ne baš ona dva pristna filmska harlekina, pač pa v zunanosti zelo slična domača proizvoda. Prišla sta z istim parnikom na Rab in sta nam bila predstavljena po gospej Belič-Weissovi.

Dočim je Pat morskovožnjo dobro prenesel, se je debeli Patachon še vedno zibal na kopnem, kakor da bi stal na semintju se pregibajoči ladji. Vidimo ju hodeča po obali roko v roki držéča, navidezno se boječa, da bi ju razdružila nemila usoda.

Pat je velikan, in ker nastopa v civilu, je brez tistih dolgih brkov in brez vrvi okrog pasu. Tudi Patachon je civiliziran, gladko obrit glumec. Strašno debel možakar, ki svoje ogromne noge le s težavo prestavlja, kakor da bi se hotele upirati huj. Ako nima slučajno Pata poleg sebe, drži roke sklopljene na podhrtu, kar učinkuje, da mu pri hoji odskakujejo kakor žoga, če jo mečeš ob zid. Patachon je navidezno zelo ponosen na svoj kakor obla gora narastli trebuh.

Prvi je po poklicu dostojanstvenik, kakor se to že spodobi za veliko raso, drugi trgovec. Izpopolnjen je drug drugega. Kar ima eden preveč, da drugemu in drugi prvemu. Stoji pa, da je večji altruist Pat, zakaj Patachon bi brez njega ne bil, kar je.

Nerazdružljiva sta prijatelja in oba veže še skupna vez, namreč naklonjenost lepe Carmen, o kateri imamo priliko izpregovoriti v naslednjem poglavju.

Prvi in drugi, oba se ne branita dobre jedi in posebno se dobre kapljice. Videli ju bomo sedeča drug tik drugega pri rujnem barbatskem vinu tam pri gosparu Pende in pri Simunu. Dočim je Pat bolj površen ljubimec opojne pijače, to se pravi, da ne srka, marveč pije božjo kapljico, je drugi v tem oziru posebne vrste gurman. Njegovi obli prstki na de eli roki se čudno nežno polotijo kozarčka, ki ga z usmerjeno resnostjo prinašajo k žejnim ustnam. Hlesk z jezikom in kapljice so izginile po goltancu. In kozarček postavijo prstki zopet nad vse bližljivo na mizo. V četrt ure je politerska merica zopet napolnjena in zopet pijejo in srkajo obojih ustni. Blažena in preobrazena sta v tem svojem miljeju. Pat in Patachon. Po Archimedevem načelu se ju takrat ne sme motiti: noli turbare circulos nostros. Drugače sta pa zelo družabna in podjetna gosta. Videli ju bomo, kako se vračata iz gostilne.

Pat vzravnal, držéč spotikajočega se Patachona za prstke. In dulci jubilo.

Pozdravljena na rabskih tleh, nedosegljiva mojstra ljudi, joci vinique!

5.

Don Fernandez Brundis in senorita Carmen.

Rab je kozmopolitična postojanka, kjer se rendezvousirajo skrajno heterogeni elementi. Kraj slovi kot pribežališče grešnikov, ilegitalnih parčkov, veselih vdov, razparjenih zakoncev obojega spola in last non least utočišče talni umetnikov.

Pat in Patachon sta nam potoma predstavila novodošla gosta: bikoborca torreira don Fernandez Brundisa in slovito plesalko Carmen. Sicer je njiju zibelka tekla tam nekje ob Savi odnosno Ljubljanici, pa jima tozadevno ni bilo odredi pristnosti talni-španjolec. Da kar po resnici povem: don Fernandez je bil rodom Zagarčan... još nidean Zagarčan nije prodal vina — Carmen pa doma iz ljublianskega predmestja Montmartra, kjer je udomačeno geslo: še bo lušno, Kurja vas.

Kdor ju ni poznal, bi jima nikdar ne odrekal pristne španske krvi. Dočim je don Fernandez s svojim velikanskim sombrero (po domače slamnikom), ki je senčil zagorele, očrnele, da črne poteze torera, povsem naličil bikoborcu, se Carmen ni nič manj odlikovala s pristnim španskim ponajanjem, s špansko frizuro in s špansko ruto, ki jo je rdečo kakor kri nosila z vso je lastno brezbriznostjo in eleganco okoli ledi, ramen in desne roke. Rdeče čipke njene španske rute so se liki rdeči zmački opletali okrog njenih nog, podhrbta in lakti, da so nehoté vseh pozornost obrnile na njih nosilko. Carmen je v ostalem sasita senorita, ki zna nastopati v prid svoje osebnosti. Obrazek diči dvojica črnih obrvi, ki ju potom črnega mazila potegne še preko naravno odmerjene črte tja do senc. Trepalnice njenih črnih oči so «takodler» malce korigirane, kar jej pa v celoti niti ne škodi, niti jih ogroža, čim bi se zmocile, zakaj Carmen ne ume jokati. Usta prekipujejo južne rase, Rasti primerne

so nežne grudi in bujna ledja, ki pri boji v osadi tremolirajoče sledijo korakom.

Don Fernandez Brundis je skoraj za glavo manjši nego dična Carmen, je preje čokat nego sta-

sit, ima okroglo lice, nizko čelo, črne oči, majhne črne brčice in seveda neizogibne španske terendorske kotlete (opis vidi zgoraj). Kakor je Carmen svojstvena rdeča ruta, tako diči Don Fernandez veliki sombrero.

Oba sta se spoznala nekje na plesni veselici, kjer je on prisostvoval kot tereador, ona pa kot španska plesalka in v tej lastnosti gostujeta topot na dičnem našem otoku Rabu.

Dobro došla senor in senorita!

6.

Rabljan kot partnerji «melodrame».

Naš kučegazda, kamor smo se po medsebojnem predstavljanju napotili, se imenuje Spiro in je lastnik naše ubikacije «Park hotela». Mož je slok, večji nego manjši, pozdravlja novodošle bolj z očmi nego z usti, kakor bi se ženiral, da toliko odličnih «stranaca dolazi» k njemu. Občudovali ga bomo še v njegovi obrti kot hotelarja in kuharja, včasih tudi kot «konobara» v eni osebi.

Velevažna uloga v naši povesti je določena šjoru Simunu, vedno se smehljajočemu, dovipnemu in

marsikako zbadljivo z vso potrpežljivostjo prenašajočemu lastniku krčme pri «frakeju». Moža redi obrt in vina njegova so prikritna.

Osebnosti, s katerimi se pobliže spoznamo v sledečih nastavkih, sta nadalje «bufet» — Tonsa in «delikates» — Stella, ki sta zalagala naše želodce s pristnimi mrzlimi prigrizki; potem odlični dottore Galzigna, telesni zdravnik naših včasih zelo pokvarjenih p. t. želodcev, dični gosparu Bolkovici, lastnik «Kafane Sloboda», dobro rejen Rabljan ter njegov brat, ki je bi naš mentor na težavnih potih mednarodnih vizumov; dalje il vecchjo lupo di mare, star preostane rabskih Benetk, sedaj lastnik «dučana» s polpreteklo in preteklo robo in že uvodoma omenjeni šjor Doro Tonsa, pismonoša rabski.

Te osebnosti so, tedaj več ali manj statisti in kor obenem.

Treba mi je opisati še kulise, za, odnosno pred

katerimi se je razvijal naš film. Kulise so enostavno mesto Rab in njega bližja okolica. Rab ima kot staro benečansko mesto nebroj za dramatične doživljaje prikladnih ulic, koticov, gozdov, šetališč in zabavalšč. Mesto delijo tri ulice v tri paralelno ležeče okraje. Calle di sopra (zgornja ulica) deli posest mrtve roke, namreč štiri kampanile s pritlikinami od starega mesta, ki se spušča po bregu vzdolž do Calle di mezzo (srednja ulica). V tem starem delu mesta so tekle zibelke domačega vsem rabskim krasoticam. Prav idilične so povprečne ulice, ki spajajo zgornjo in srednjo ulico, deloma se vzpenjajo po kamenitih stopnicah, deloma po grafitnih ploščah navkreber. Za okni motrijo doše «stranace» lepe črnooke in črnolase Rabljanke, in če se jim tujec «svidja», poletijo iz dotične svoje sobice na prag, kjer se navidezno nebržno ozirajo po nebu gori in doli, zakaj priznati nočejo, da so zainteresirane. In šivalni stroji klopočejo dalje svojjo enakomerno melodijo. Rabsko solnce se ogiblje tega dela mesta. Calle di mezzo spaja aristokratski settlement, kjer so šola, čitalnica in šolski dom ter kjer imajo svoja poprišča zgornji desetihljadarji mesta Raba, s plebejskim bass fondij, ki sem jih ravnokar bil omenil. Le-ta ulica je ona, ki so jo najbolj teptale naše noge. Na obeh straneh je obkrožena od «dučanov» s primitivno in modernjo robo, od prodajalen jestvin, oštarij, apoteke, banke, javnega dobrotvornega zavoda, kafane itd. Tu biva dični Simun, stari lupo di mare, bufet in delikate in tu se kreta vse, kar ima nogo, dvo- in štirinožci masculini, feminini in neutrii generis. Tretja ulica, Calle di sotto (spodnja ulica) družji aristokratsko četrtino mesta s fiskalčimi, birokratičnimi in magistratnimi oblastmi. V tej ulici kraljuje večkrat imenovani Doro, rabski pismonoša in naš pokrovitelj. S to ulico paralelno teče obala, po kateri se v večernih urah pasira revija. Nalici povsem Riva del Schiaivoni v Benetkah, Mhm. In za obalo je rabska luka, četverkot. Onstran luke so brda, na kojih podnožju vodi pot do kopališč in v rabski Barbat.

Preostane še, da izpregovorim o prostornem gozdiču, ki se vzpenja tik za Park hotelom navkreber, odkoder imaš vzporedno s kampanili najlepši

razgled na odprto morje, ki ga v daljavi zatvarjajo Lošinj mali, na desni Cres in na levi Pag. Sredi tega morja je otočič Dolfin, kjer stoji «lanterna» z večno lučjo, če jo morda «kojiput» ne pozabi prižgati eksbarkaš Pero.

Tako, sedaj preidemo do dejanja. (Dalje sledi.)

DOBAVLJAMO PO IZREDNO NIZKIM CENAM NA VAGONE IN IZ SKLADIŠČA PRVOVRSTNI DALMATINSKI PORTLAND

CEMENT TITAN

OBRNITE SE ZA PONUDBO NA GEN. ZASTOPSTVO GREGOVIĆ & CO., LJUBLJANA

SELENBURGOVA ULICA 7 — POŠTNI PREDAL 167 — TELEFON 936

RADIO- baterije prvovrstne proizvajaja „Vatra“ - akumulator, MARIBOR, Strossmayerjeva ulica 3.

Nudimo naš prvovrstni PORTLAND CEMENT

svetovne znamke

„SALONA“ (Tour)

iz naše tvornice v Solinu po izjemno nizki dnevni ceni

„SPLIT“ d. d. za cement Portland, podružnica Ljubljana.

Šivilje za gornje dele čevlja

Schuhoberteil-Stepperinnen se ob dobrem zaslužku iščejo. Prošnje za sprejem pod navedbo dosedanje službe na redakcijo lista pod „P 606“.

Dekliski zavod „Vesna“ v Mariboru

obsega moderno urejen internat, gospodinjstvo in obrtno šolo ter razne izobraževalne tečaje.

Sprejemajo se dekleta od 14 let naprej. Prospekti se dobe pri vodstvu zavoda.

Klobuke

najmodernejšie oblike, velika izbira po konkurenčnih cenah pri

JAKOB LAH, MARIBOR, Glavni trg 2 325-a I

Velesejem.

Priporoča se izkušen arhitekt za dekoriranje in umetniško oblikovanje paviljonov. Posvetovanja ter takojšen obisk brezplačno. Dopise na upr. Jutra pod „Velesejem 1900“.

Sestredni AUTO HÖRCH mod. 1920

električna luč, mala uporaba bencina (10 kg za 100 km) moderna oblika se ceno proda. Istotam na prodaj ognja varna železna blagajna št. 2. Naslov pove uprava.

Lesna industrija

v južnem Banatu v bližini Beograda ob Donavi in železniški postaji, preskrbljena s polnojavarnikom in raznimi stroji za obdelovanje lesa, pohištva, krst in drugih m zarskih izdelkov kakor tudi veletrgovina z lesom in popolno moderno uredbo in modernimi poslopiji, zgrajeno pred dvema letoma, se proda po najugodnejših pogojih. Bogata okolica in za vse vrste lesa ugodno tržišče. Interesenti naj se izvolijo obrniti na Kovinska banka d. d. Kovin, Banat.

Ljubljanska posojilnica

r. z. z o. z v Ljubljani

Mestni trg šte. 6

sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje najugodneje.

Večje in stalne vloge obrestuje po dogovoru.

Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbe, poroštva in proti zastavitvi.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Elektrotehnične tvornice

ŠKODOVIH ZAVODOV v Plzni

Zastopstvo za Jugoslavijo: Ljubljana, Selenburgova ul. št. 7, hiša Jadranske banke.

Dobavljajo:

najsolidnejše in najcenejše elektro-motorje, turbogeneratore in vse ostale električne stroje.

Grade:

električne centrale, električne železnice, cukrarne, pivovarne, rudniške naprave itd.

Obračajte se v vseh primerih na pisarno v Ljubljani. Poset inženirja je brezplačno na razpolago.

Klišeeje za reklamo

za trgovski dopisni papir in kuverte v poljubni velikosti za vse vrste eno- in večbarvnega tiska izdeluje v kratkem času

„JUGOGRAFIKA“ KLISARNA

V LJUBLJANI, SV. PETRA NASIP ŠT. 23.

Naročila sprejema tudi oglasni oddelček uprave „Jutra“, Prešernova ulica 4.

